

รายงานผลการวิจัย

RESEARCH REPORT SERIES

หมายเลข ๔๐

เรื่อง

ปัญหาและลู่ทางขยายการค้าระหว่างประเทศไทย
(ศึกษากรณีไทยกับโชเวียต)

โดย

กาญจน์
สุกฤตา

พลสันท์
สัจจมาร์ค

คณะเศรษฐศาสตร์
FACULTY OF ECONOMICS

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรุงเทพมหานคร

โทร. 2236994

THAMMASAT UNIVERSITY
BANGKOK

ศิษย์ เชรุชูคากัต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พฤษภาคม ๒๕๖๗

รายงานผลการวิจัย

หมายเลข ๔๐

เรื่อง

ปัญหาและอุปทานของนายการค้าระหว่างประเทศ
(ศึกษากรณีไทยกับโอมาร์)

โดย

กาญจน์ สุกุมารา	ผลันธ์ สุจามารค
--------------------	--------------------

สารบัญ

หน้า

บทศักย์อ

สารบัญรายการ

๑. วิัฒนาการทางการค้าระหว่างประเทศ และยุโรปตะวันออก	๙
๒. ศักดิ์สิทธิ์ที่มีผลต่อการทางการค้าระหว่างประเทศ	๙๔
๒.๑ ลักษณะสำคัญของระบบการเมืองและสถาบันที่เป็นบทบาท ในการศักดิ์สิทธิ์ของประเทศไทย	๙๔
๒.๒ มาตรการทางการค้ากับห่วงโซ่产业链ในขอบเขตของ อาณาจักร	๙๖
๒.๓ แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในมาตรการศักดิ์สิทธิ์	๙๙
๓. ผลของการศึกษาปัญหาการค้าระหว่างประเทศ	๑๐๓
๔. ข้อสรุปและเสนอแนะ	๑๐๗
ภาคผนวก	๑๐
เอกสารอ้างอิง	๑๑

สารบัญตาราง

หน้า

๑. มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศญี่ปุ่นออก	๔
๒. ร้อยละ ของมูลค่าการส่งออก และนำเข้าจากมูลค่าการส่งออก และนำเข้ารวมตามลำดับระหว่างไทยกับประเทศญี่ปุ่นออก	๔
๓. ตุลการค้าระหว่างไทยกับประเทศญี่ปุ่นออก	๔
๔. ประเภทสินค้านำเข้าตามร้อยละของสินค้านำเข้าเหลือประเทศ	๔
๕. สัดส่วนร้อยละการนำเข้าของสินค้ายield ประจำปี ๒๕๖๗	๙๖
๖. สรุปเป้าหมายการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างไทยกับประเทศสัมบูรณ์	๑๘
๗. สรุปความเห็นในการขยายการค้าด้วยวิธีแลกเปลี่ยนสินค้า (Counter trade)	๑๘

บทคัดย่อ

ประเทศไทยให้มีความสัมพันธ์ทางการค้าไทยมีการลงนามในข้อตกลงทางการค้ากับประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกมาเป็นเวลาร่วม ๑๔ ปีแล้ว อัตราการขยายตัวทางการค้าสูงในระยะแรก แต่มูลค่าการค้าในปัจจุบันยังนับว่าดีมาก เมื่อเทียบกับมูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ งานวิจัยนี้ได้พยายามศึกษาถึงปัจจัยที่影อิทธิพลต่อการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก ทั้งทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ โดยได้ศึกษาถึงลักษณะสำคัญของระบบการเมืองและสถาบันที่มีบทบาทในการตัดสินใจของประเทศไทยสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก มาตรการทางการค้ากับต่างประเทศในขอบเขตของอำนาจชัดเจนนี้โดยเน้นสภาพโซเชียล ส่วนทางปฏิบัติได้ใช้แบบสอบถาม เพื่อสำรวจปัญหาในการค้าโดยทั่วไปทั้งในสูบของภาษีและไม่ใช่ภาษี บัญญาในการขนส่ง รวมทั้งการสัมภាភัญญาของประเทศไทยสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกบางประเทศ การศึกษานี้พบว่าผู้ส่งออกไทยยังมิได้เห็นความสำคัญของตลาดในแดนนี้เท่าที่ควร ความสัมพันธ์ทางการค้าขาดจากฐานที่แน่นอน การค้ามีกับเป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยสังคมนิยมเหล่านี้ในแต่ละปี อุปสรรคที่สำคัญในการส่งสินค้าไปยังกลุ่มประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกก็คือ ความไม่มั่นใจในการได้รับเงินจากแหล่งที่เป็นมา ทั้งนี้ เพราะในระยะหลัง ๆ ประเทศไทยเล่าเรียนมากขาดแคลนเงินตราต่างประเทศอย่างรุนแรง ซึ่งไม่อาจชำระเงินค่าสินค้าได้ ทำให้เกิดแนวทางที่จะขยายการค้าโดยวิธีแลกเปลี่ยนสินค้ากันตามแบบ Counter Trade ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับความสนใจจากทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน แต่ภาคเอกชนล้วนใหญ่ยังไม่คุ้นเคยกับวิธีนี้หรือยังไม่สามารถที่จะดำเนินการตามลำดับได้ บทบาทของรัฐบาลในการขยายการค้าตามแนว Counter Trade ซึ่งเป็นสิ่งที่หลักเสียงไม่ได้ รัฐบาลจึงควรกระตุ้นให้มีการจัดตั้งองค์กรร่วมระหว่างภาคเอกชนและรัฐบาล โดยขนาดขององค์กรควรจะเล็กเพื่อความคล่องตัว และบทบาทของรัฐบาลควรเป็นการช่วยเหลือวิชาชีวะคุณ

v

Abstract

Thailand and the socialist countries in Eastern Europe have had trade agreements for about 15 years. The trade expansion rates were rather high in the beginning stages. The values of trade between Thailand and these countries are quite low compared to those of Thailand with other countries. The objective of this research is to find out the theoretical and empirical factors influencing the trade between Thailand and Eastern European socialist countries, and how to expand their trade. Theoretically, this study, emphasizing on the Soviet Union, examines the main characteristics of the systems of politic and institutions influencing their decisions, plans, and state power on trade decisions. Empirically, the questionnaires on problems in trade such as transportation, tariff barriers and non-tariff barriers and interviews of Thai government officials and some of socialist countries trade counsellors are utilized. It is then asserted that the Thai exporters and importers do not pay enough attention to these markets. There is also a lack of certain trade relationship between Thailand and Eastern European socialist countries. The commodities traded and volume of trade have been varied mainly according to the economic situations of these socialist countries. The main problem is the uncertainty facing Thai exporters of receiving money from the L/C issued from the socialist importers. This is due to the fact that these countries seriously lack of foreign exchanges. The way to develop their trades is hence

"counter trade" which is interested to both private and government sectors. However, most of the Thai exporters and importers are not familiar to this and some of them are not even capable of processing it. Thus, the government can help by setting a joint organization, with the private sector, to familiarize people with "counter trade". For efficiency, the organization size should not be too large. The government should not act as a controller but a supporter.

๙. วิจัยการทางการค้าระหว่างประเทศไทยและยุโรปตะวันออก

ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดได้ทำการค้ากับประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลกมาเป็นเวลานาน นอกจากจะมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศไทยนิยมหลายประเทไทแล้วก็ได้มีสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศไทยสัมคมนิยมในรัสเซียตะวันออกอีกด้วย และเนื่องจากประเทศไทยสัมคมนิยมเหล่านี้มีลักษณะทางการเมืองแตกต่างจากไทย เป็นผลให้ความสัมพันธ์ทางการค้าเป็นผลตามมาจากการมีความสัมพันธ์ทางการเมืองด้วย ตั้ง เช่น ไทยมีความสัมพันธ์ทางการ เมืองกับสหภาพโซเวียตในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ต่อใน พ.ศ.๒๕๔๔ จึงได้มีการเปิดสาขาของหน่วยงานการค้าของสหภาพโซเวียต ที่กรุงเทพฯ ในพ.ศ.๒๕๔๙ เพื่อดำเนินการในด้านการค้ากับไทยในสินค้าประเภทราษฎร์ น้ำตาล บุ้ง และอื่น ๆ (บูรี มิโคโรฟ, ๑๙๘๒) และได้มีความสัมพันธ์ในทางการค้าด้วยการลงนามในข้อตกลงทางการค้ากับประเทศไทยสัมคมนิยม คือ สหภาพโซเวียต บัลแกเรีย และรูmania ในพ.ศ.๒๕๗๓ เยอรมันตะวันออก สาธารณรัฐเช็ก กองโอลิวาร์ บูโรฟสกี้ ในพ.ศ.๒๕๖๑ บูโรสลาเวีย ในพ.ศ.๒๕๗๒ และโปแลนด์กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน ในพ.ศ.๒๕๖๓ (สุกฤตา สัจจารักษ์, ๒๕๗๓) จนถึงปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ทางด้านมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว หลัง พ.ศ.๒๕๙๔ เป็นต้นมา ทั้งนี้ด้วยการจัดส่งคณะผู้แทนเศรษฐกิจและการค้า ไทยไปเยือนประเทศไทยเหล่านี้ และใน พ.ศ.๒๕๙๔ ก็ได้มีพระราชบัญญัติการค้ากับประเทศไทยที่ทำการค้าโดยรัฐออกใช้ ซึ่งนับเป็นความพยายามที่จะขยายการค้าที่เห็นได้ชัดเจน แต่เนื่องจากได้มีข้อขัดข้องในทางปฏิบัติ เกิดขึ้น พระราชบัญญัตินี้จึงยกเลิกไปในปีต่อมา ประกอบกับมีการห้ามกลุ่มทางการค้ากับประเทศไทย เหล่านี้ตั้งกล่าวมาข้างต้น ทำให้เกิดการขยายตัวทางการค้าขึ้น

วิจัยการทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศไทยสัมคมนิยมในยุโรปตะวันออก นี้ จึงขึ้นอยู่กับปัจจัย ๒ ประการ กล่าวคือ ความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างกัน เป็น ประการแรก และการส่งคณะผู้แทนไปเยือนประเทศไทยเหล่านั้น ตลอดจนการทำข้อตกลงทางการค้า

ตารางที่ ๑ แสดงมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศญี่ปุ่นประจำวันออก

ปี	รวม (ล้านบาท)	สหภาพ โซเวียต	โรมาเนีย	โปแลนด์	เชกโกสโลวาเกีย	บัลแกเรีย	สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยเยอรมัน	ชิงการ์	แอลเบเนีย	ยูโกสลาเวีย
๒๕๗๙	๔๔๙.๗	๗๗๙	๗๘.๔	๕๗.๗	๕๗.๘	๔.๗	๒๖.๒	๙๙.๐๙	-	๗๐๗.๗
๒๕๘๐	๕๓๘.๙	๑๙๔.๑	๗๔.๗	๗๔.๔	๗๔.๙	๗๙.๖	๗๙.๗	๑๕.๑	๙.๐๗	๗๑๔.๔
๒๕๘๑	๑,๗๙๗.๐	๕๙๗.๗	๗๐.๗	๗๕๕.๗	๕๙.๗	๗๖.๖	๗๙.๐๙	๗๖.๙๐๔	-	๗๔.๗
๒๕๘๒	๙๙๖.๔	๗๖๙.๔	๗๘.๔	๗๙.๖	๙๐.๐๑	๗๙.๗	๗๙.๐๒	๗๙.๗๗	๐.๗๗	๕๕.๔
๒๕๘๓	๘๙๘.๖	๒๗๖.๔	๑๗๗.๘	๒๕๖.๗	๑๗๙.๗	๔๗.๔	๗๐.๔๕	๗๙.๔๙	-	๗๗๔.๙
๒๕๘๔	๑,๗๗๐.๒	๗๘๔.๐	๗๐๐.๒	๒๔๗.๗	๑๗๙.๘	๗๕.๔	๒๐.๒๔	๗๙.๒๑	๓.๗	๕๗.๒
๒๕๘๕	๑,๖๙๖.๖	๗๗๔.๒	๙๘๗.๖	๒๖๗.๒	๑๗๙.๐	๔๔.๔๐๕	๗๙.๔๗	๗๙.๔๐๔	-	๕๙.๔
๒๕๘๖	๑,๗๘๕.๔	๘๘๙.๔	๑,๗๗๙.๔	๗๗๙.๔	๗๗๙.๘	๗๙๓.๘	๗๙๐.๗๙	๗๙.๗๗	-	๕๙๔.๐
๒๕๘๗	๕,๘๗๗.๗	๗,๕๙๙.๗	๑,๒๘๐.๘	๒๗๗.๗	๑๙๗.๐	๒๙๗.๔	๗๙๗.๔	๖๙.๐	-	๗๙๔.๐
๒๕๘๘	๕,๗๙๗.๒	๕,๕๙๙.๔	๑๗๗.๗	๒๗๗.๔	๑๙๗.๔	๒๙๗.๔	๗๙๗.๔	๖๙.๐	-	๕๙๔.๐

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ร่วมกันเป็นประการต่อมา จึงเห็นได้ว่าวิรภานการทางการค้าดังกล่าวจะเปลี่ยนแปลงไปตาม
แรงผลักดันของปัจจัยทั้งสองนี้ โดยเฉพาะปัจจัยประการแรก ดังจะเห็นได้จากการที่ไทยเปลี่ยนแปลง
นโยบายทางการเมืองมา เปิดประเทศมากขึ้น ก็มีผลทำให้การค้าขยายตัวขึ้น เช่นกัน อย่างไรก็ตาม
จากการศึกษาของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ เช่น สุกฤตา สุจาร์ค (๒๔๒๕), คณะกรรมการของ
ธนาคารโลก (๒๔๙๘) ก็พบว่า การค้าระหว่างประเทศไทยกำลังพัฒนา (รวมทั้งประเทศไทย)
กับประเทศไทยสัมคมนิยม เหล่านี้ยังมีระห่ำกว่ากันน้อยมากเพียงไส้เกิน อัตราส่วนร้อยละ ๒๐ ของ
การค้าทั้งหมดของประเทศไทยเหล่านี้ จึงควรพิจารณารายละเอียดทางการค้าต่อไป

การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทยในยุคปัจจุบัน

จากความสัมพันธ์ที่มีในด้านการเมืองได้ส่งผลให้เกิดการขยายตัวในความสัมพันธ์
ด้านเศรษฐกิจด้วย ความสัมพันธ์ที่สำคัญในด้านนี้ก็คือการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทย
ในยุคปัจจุบันออก ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๙๕-๒๕๖๗ มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยได้สูงขึ้นถึง
ประมาณ ๒๐ เท่า การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศไทยเหล่านี้มีเพิ่มมากขึ้นในช่วงหลัง
พ.ศ.๒๕๖๐ ตั้งแสดงในตารางที่ ๑ ในมูลค่าดังกล่าวร้อยละ ๕๖ เป็นมูลค่าแลกเปลี่ยนกับ
สหภาพโซเวียต ร้อยละ ๑๘ เป็นมูลค่าการค้ากับประเทศไทยเนีย ที่เหลือเป็นมูลค่าการค้า
กับประเทศไทยอื่น ๆ จำนวน ๗ ประเทศ สัดส่วนเหล่านี้ไม่เปลี่ยนแปลงมากนักในช่วงเวลาที่
พิจารณา ทำให้กล่าวได้ว่าสหภาพโซเวียตมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับประเทศไทยมากกว่า
ในยุคปัจจุบันอื่น ๆ โดยสามารถเรียงตามลำดับได้ดังนี้ รูมาเนีย โปแลนด์ เชคโกสโลวาเกีย
และแอลเบเนีย อย่างไรก็ตาม อัตราการขยายตัวของมูลค่าการค้าดังกล่าวมีในแต่ละประเทศไทย
แตกต่างกัน โดยเฉพาะสหภาพโซเวียต หลัง พ.ศ.๒๕๖๗ ได้ขยายตัวมากถึงร้อยละ ๓๐๐ ขึ้นไป
ในขณะที่ประเทศไทย ๑ มีช่วงของการไหวตัวเพิ่มขึ้นลดลงประมาณร้อยละ ๕๐ (สหภาพโซเวียต
ก่อน พ.ศ.๒๕๖๒ ก็มีการไหวตัวใกล้เคียงกัน) ในแต่ละปี ช่วงชัย อีชันทน์ (๒๕๖๔) ได้กล่าว
ว่ามูลค่าการค้าของไทยกับประเทศไทยเหล่านี้ขยายตัวมากกว่ามูลค่าการค้าของไทยกับประเทศไทย
สัมคมนิยมในเอเชีย

ตารางที่ ๒

แสดงร้อยละของมูลค่าการส่งออกและนำเข้าจากมูลค่าการส่งออก
และนำเข้ารวมตามลำดับระหว่างไทยกับประเทศญี่ปุ่นประจำวันออก

	% ของมูลค่าส่งออกรวม	% ของมูลค่านำเข้ารวม
รวมทุกประเทศ	.๙๖	.๑๐๕
ลพบุรีเชิงเมือง	.๖๐	.๒๓
โนราเนีย	.๑๔	.๒๗
โปแลนด์	.๑๒	.๒๔
ญี่โถกสลาเวีย	.๑๓	.๐๖
บัลแกเรีย	.๐๐๐๒	.๐๕
เชคโกสโลวาเกีย	.๐๗๗	.๑๕
สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน	.๐๐๔	.๐๔
ฮังการี	.๐๐๙	.๐๔
แอลเบเนีย	เล็กน้อย	.๐๐๒

ที่มา : คำนวณจากข้อมูลของศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ ๓ ดุลการค้าระหว่างไทยกับประเทศไทยประจำเดือนออก

ขาดดุล (-) เกินดุล (+) (ล้านบาท)

ปี	รวม	สหภาพ โซเวียต	โรมาเนีย	โปแลนด์	ยูโกสลาเวีย	บัลแกเรีย	สาธารณรัฐ ประชาชนปี- ไทยเบอร์มัน	เชิงการค้า	แอลเบเนีย	เชคโก สโลวาเกีย
๒๕๗๕	- ๔๘.๔	- ๔.๖	- ๑.๕	- ๔๒.๙	+ ๘๐.๗	- ๔.๗	- ๒๗.๔	- ๑๐.๕	-	๔๙.๖
๒๕๗๖	- ๗๗.๙	+ ๐๘.๔	+ ๙.๙	- ๕๐.๖	+ ๘๑.๔	- ๑๒.๖	- ๓๑.๗	- ๑๕.๑	- ๗.๐๗	- ๗๑.๕
๒๕๗๗	- ๕๕.๘	+ ๗๙๗.๐	- ๔๗.๘	- ๑๐๗.๙	+ ๐.๗	- ๗๘.๗	- ๗๙.๘	- ๗๖.๑	-	- ๘๔.๘
๒๕๗๘	- ๗๔๔.๘	+ ๐๐.๘	- ๗๐.๐	- ๗๘๕.๐	- ๙.๐	- ๑.๗	- ๑๖.๘	- ๑๑.๕	+ ๐.๗๙	- ๘๐.๐
๒๕๗๙	- ๔๘๙.๖	- ๗๘๗.๖	- ๔๗๓.๖	- ๗๗.๙	- ๗๗.๙	- ๔๗.๔	- ๙.๙	- ๗๙.๕	-	- ๘๖.๗
๒๕๗๐	- ๖๔๙.๔	- ๒๑๘.๘	- ๕๙.๐	- ๑๗๐.๙	- ๔๙.๐	- ๔๙.๐	- ๗๓.๔	- ๑๙.๔	- ๗.๗	- ๑๗๓.๐
๒๕๗๑	- ๗๗๔.๑	- ๗๗๔.๑	- ๗๗.๔	- ๗๐๗.๐	- ๗๐.๘	- ๗๐.๘	- ๗๗.๔	- ๗๗.๔	-	- ๗๗๔.๑
๒๕๗๒	- ๖๑๑.๑	+ ๔๖๔.๔	- ๕๔๔.๔	- ๔๖๔.๔	- ๔๖๔.๔	- ๔๖๔.๔	- ๔๖.๓	- ๖๐.๑	-	- ๔๖๔.๔
๒๕๗๓	+ ๗,๔๙๔.๗	+ ๗,๔๙๔.๗	- ๗,๔๙๔.๗	- ๗,๔๙๔.๗	+ ๗.๔	- ๔๖๔.๔	- ๗๓.๗	- ๖๙.๗	-	- ๔๖๔.๔
๒๕๗๔	๔,๗๔๙.๙	+ ๔,๗๔๙.๙	+ ๔,๗๔๙.๙	+ ๔,๗๔๙.๙	- ๔๐.๖	- ๔๐.๖	- ๗๗๔.๔	- ๗๗๐.๗	- ๔๖.๔	- ๔๗.๔

ที่มา : ศูนย์สถิติการพาณิชย์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

มูลค่าการค้าที่เพิ่มขึ้นนี้มีความสำคัญกับประเทศไทยเพียงไร อาจพิจารณาได้จากสัดส่วนร้อยละของมูลค่าการส่งออกและการนำเข้าที่ประเทศไทยส่งไปยังประเทศเหล่านี้ ในช่วงเวลาเดียวกัน ดังตารางที่ ๒ การส่งออกของไทย มีมูลค่าเฉลี่ยไม่ตั้งร้อยละ ๑ ของ การส่งออกของไทยไปยังทั่วโลก และการนำเข้าจากประเทศในยุโรปตะวันออกมายังประเทศไทย ก็มีประมาณร้อยละ ๑๐๕ ของการนำเข้าของไทยจากทั่วโลก ดังนั้นมีอัตราเทียบกับมูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ แล้ว มูลค่าการค้าระหว่างไทยกับยุโรปตะวันออก ก็จะมีค่าไม่เกินร้อยละ ๒ ของมูลค่าการค้ารวม ซึ่งนับเป็นสัดส่วนที่น้อยมาก โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศสัมภានนี้ในเอเชีย เช่น เวียดนาม ลาว กัมพูชาฯลฯ เพราะประเทศไทยสามารถค้าขายกับประเทศสัมภានนี้ในเอเชียได้ส่วนกว่า เนื่องจากประเทศไทยเหล่านี้อยู่ใกล้กับประเทศไทย การขนส่งจึงสะดวกกว่า และการเจรจาทางกลุ่มก็ทำได้ง่าย (ขวนชัย, ๒๔๗๔)

ถึงแม้ว่าการแลกเปลี่ยนทางการค้าจะมีมูลค่าน้อย แต่ก็เห็นได้ว่าไทยนั้นขาดดุลการค้ากับประเทศไทยเหล่านี้มาเกือบโดยตลอด ดังตารางที่ ๓ ยกเว้นกับประเทศคูค้าสำคัญ คือ สหภาพโซเวียต ซึ่งไทยขาดดุลการค้าในช่วง พ.ศ.๒๔๙๔-๒๔๙๖ และหลังจากนั้นก็เกินดุล ประเทศคูค้ารายอื่นที่ไทยขาดดุลการค้าด้วยเรมอนด์คือ โปแลนด์ เชคโกสโลวาเกีย บัลแกเรีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน ฟินแลนด์ ประเทศที่ไทยเกินดุลในระยะหลังนอกจากสหภาพโซเวียต ก็คือ โรมาเนีย การขาดดุลการค้านี้มีความล้มเหลวที่มูลค่าการค้าโดยสังเกตได้ว่า ไทยจะขาดดุลการค้ากับประเทศไทยค่าที่มูลค่าการแลกเปลี่ยนน้อย สำหรับประเทศไทยที่มีมูลค่าการค้าสูง พบว่าไทยได้เปรียบอยู่มาก โดยเฉพาะในเวลา ๔-๕ ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า การนำเข้าจากประเทศคูค้ากับประเทศไทยคูค้าสำคัญมีน้อยกว่าการส่งออก และสำหรับประเทศไทยคูค้ารายอื่นที่ไทยขาดดุลการค้าด้วยนั้น ไทยนำเข้ามากกว่าการส่งออก อาจจะพิจารณาถึงรายละเอียดของสภาพการนั้นได้ยิ่ง些น เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างสินค้าเข้าและออก ที่ไทยแลกเปลี่ยนกับประเทศไทยเหล่านี้

สำหรับสินค้าออกที่ไทยส่งไปยังประเทศเหล่านี้ก็เป็นสินค้าเกษตรเป็นส่วนใหญ่ แม้จะมีการส่งสินค้าอุตสาหกรรมส่งออกไปบ้างก็ตาม สินค้าเกษตรที่ไทยส่งออกมากที่สุดก็คือ ข้าว ชนิดต่าง ๆ น้ำตาล ข้าวโพด ฟลูออิร์ท ยาง ปอ และอื่น ๆ สินค้าอุตสาหกรรมที่ไทยส่งออก ก็ เช่น สับปะรดกระป่อง หั้น้ำพลาสติก สีงทอง กระจกเลนซ์ทำแว่นตา ฯลฯ ชนิดของสินค้าออกของไทยนั้นมีเพียงไม่กี่ชนิด และสินค้าที่ส่งออกค่อนข้างสม่ำเสมอหลายปีติดต่อกันในช่วงเวลาที่ศึกษา ก็ได้แก่ ยาง ปอ ส่วนข้านั้นมีการติดต่อกันขายเป็นช่วงในแต่ละประเทศก็แตกต่างกัน เช่น ไทยส่งข้าวออกไปยังสหภาพโซเวียต ในช่วง พ.ศ.๒๔๙๗-๙๘ และ ๒๕๐๗-ปัจจุบัน เป็นต้น ในขณะที่น้ำตาลการส่งออกศักดิ์ต่อภัยมีมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๗๒ (สินค้าบางชนิด เช่น ฟลูออิร์ท นับเป็นสินค้าออกอีกชนิดหนึ่งที่ส่งออกสม่ำเสมอ) สำหรับยางนั้น โรมานีย์ซึ่งจากไทยสม่ำเสมอ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๙๙ เป็นต้นมา และก็มีสินค้าบางชนิด เช่น สีงทอง และถ้วยลิสท์ที่ไทยเคยส่งออกไปยังประเทศนี้เพียงปีเดียว ใน พ.ศ.๒๕๐๑ เป็นต้น การให้วัสดุในการส่งออกของสินค้าไทย ซึ่งสูงมาก การขยายตัวของการส่งออกมีถึงร้อยละ ๖๖ และเป็นอัตราการขยายตัวที่ไม่แตกต่างไป จากการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศสังคมนิยมในเอเชีย และมีสาเหตุการขยายตัวสูงมาจากการ สั่งซื้อมากขึ้นของประเทศคู่ค้าสำคัญ คือ สหภาพโซเวียต (ขวนชัย, ๒๕๒๕)

สินค้าเข้าที่ไทยนำเข้าจากประเทศสังคมนิยมโดยประวันออกแยกเป็นประเภท ได้ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ สินค้าอุตสาหกรรมและวัสดุคิบ เช่น ปุ๋ย เคมีภัณฑ์ และสินค้าจำพวก เครื่องจักรและเครื่องใช้ในบริษัท เช่น เครื่องจักร อุปกรณ์ไฟฟ้า รถแทรกเตอร์ ฯลฯ ชนิดของ สินค้าเหล่านี้มีมากน้อยอย่างที่ต้องกัน สีงที่สั้น เกตเคนไดก์คือสินค้าบางชนิดมีการนำเข้า สม่ำเสมอตลอดมาในช่วงเวลาที่ศึกษานี้ เช่น ผ้าย หม้อน้ำ เครื่องจักรกล เคมีภัณฑ์ เครื่องจักร อุปกรณ์ไฟฟ้า ฯลฯ ยกเว้นสินค้าบางประเภท เช่น เส้นใยยางสังเคราะห์ ซึ่งจะนำเข้าเพียง บางช่วงเท่านั้น อย่างไรก็ตาม บุคลากรนำเข้าแต่ละประเทศยังแตกต่างกันไปและสัดส่วน การนำเข้าในสินค้า ๒ ประเภทข้างต้นก็ยังแตกต่างกันอีกด้วย สำหรับการนำเข้าจาก สหภาพโซเวียตนั้น สินค้าอุตสาหกรรมและวัสดุคิบมีอยู่สิ่งร้อยละ ๘๐ ของการนำเข้าจาก ประเทศนี้รวม เช่นเดียวกับการนำเข้าจากโรมานีย์ โปแลนด์ ข้อสังเกตอีกประการก็คือ

การนำเข้าจากโปแลนด์นั้นมีสินค้ามากชนิดกว่าการนำเข้าจากประเทศ แม้แต่ลักษณะการค้า
ยังคล้ายกับสหภาพโซเวียต และโรมาเนียก็ตาม การขยายตัวของการนำเข้านี้ในช่วง พ.ศ.๒๕๑๕
เป็นต้นมา ยังลดลงเหลือเพียงร้อยละ ๒๙.๖๗ เมื่อเทียบกับร้อยละ ๔๔ ในช่วงก่อนหน้านั้น
แม้การขยายตัวโดยเฉลี่ยจะอยู่สูงถึงร้อยละ ๒๔ เสมือนما แต่นับเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงมาก
เมื่อเทียบกับการนำเข้าจากประเทศอื่น ๆ แต่ถ้าไม่พิจารณาถึงความไม่สม่ำเสมอในการทำ
การค้ากับประเทศไทยสังคมนิยมในเอเชียแล้ว อัตราการขยายตัวนี้ยังคงต่อไป (ชานชัย, ๒๕๑๔)
อาจเป็นเพราะประเทศไทยสังคมนิยมเอเชียอยู่ใกล้กับประเทศไทยมากกว่า

จากการพิจารณาโครงสร้างสินค้านำเข้าของประเทศไทยสังคมนิยมฯ ประจำวันออก ยกเว้น
อัลนาเนีย (ตารางที่ ๔, ๕) สินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าในหมวดอุปกรณ์นั่ง เครื่องมือเครื่องใช้
และสินค้าหัตถกรรมอื่น ๆ ซึ่งมีสัดส่วนรวมกันถึงร้อยละ ๕๘ และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย
ต่อปีในการนำเข้าประมาณร้อยละ ๗.๑ และ ๑๙.๔ ตามลำดับ ในขณะที่สินค้าในหมวดอาหาร
วัสดุคิบ และเชื้อเพลิง แร่ธาตุต่าง ๆ มีอัตราการนำเข้าร้อยละ ๑๕ ทั้งสิ้น

แต่เมื่อพิจารณาถึงอัตราการขยายตัวในการนำเข้าต่อปีแล้ว สินค้าในหมวดอาหาร
วัสดุคิบ และเชื้อเพลิงนี้มีอัตราสูงกว่าร้อยละ ๒๐ ทั้งสิ้น ซึ่งถ้าอัตราการขยายตัวอยู่ในช่วง
ตั้งกล่าวนี้ก็จะ เป็นโอกาสดีในการแข่งขันของผู้ผลิตออกสินค้าจากไทยได้ สินค้าที่ไทยสามารถ
แข่งขันได้ในหมวดนี้ก็ได้แก่ น้ำตาล ข้าว (โดยเฉพาะในตลาดของประเทศไทยเช่นโกสลาฯ)
ยางธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์จากไม้ ซึ่งสินค้าดังกล่าวเป็นสินค้าที่ไทยผลิตเพื่อการส่งออกอยู่แล้ว
และสินค้าหัตถกรรมอื่น ๆ ในหมวดสินค้าเบ็ดเตล็ดก็ยังมีสินค้าประเภทเครื่องหนัง ของเล่น
สำหรับเด็ก รองเท้า เสื้อผ้า เครื่องประดับ ฯลฯ ซึ่งสินค้าเหล่านี้ในระยะหลังไทยสามารถ
ส่งออกได้มากขึ้น และเมื่อมีการนำเข้าเมืองเข้ามาเพื่อใช้เป็นหลักในการ เป็นตัวนำทางการ
ค้าที่จะมีการเสนอแนะสินค้าเหล่านี้ เพื่อขยายปริมาณการส่งออกและรักษาความสม่ำเสมอ
ในการส่งออกของไทยไปยังประเทศไทยเหล่านี้

ตารางที่ ๔ แสดงปรับเกทสินค้านำเข้าตามร้อยละของสินค้านำเข้าแต่ละประเทศ

ร้อยละ

สินค้า	โซเรีย ^๑ ๑๙๗๙	บัลแกเรีย ^๒ ๑๙๗๙	เยอรมันนี ^๓ ๑๙๗๙	หังการ์ ^๔ ๑๙๗๐	ญี่ปุ่น ^๕ ๑๙๗๐	ยูกอสลาเวีย ^๖ ๑๙๗๐	เชกโกสโลวากี ^๗ ๑๙๗๙	โปแลนด์ ^๘ ๑๙๗๙
รวม	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
๐) อาหารและสิ่งมีชีวิต	๑๕.๗๔	-	-	๖.๐๖	๗.๐๗	๖.๐๗	๕.๗๙	-
- พืชเบรลล์	-	-	-	-	-	๑.๙๙	๒.๔๖	๑.๕๖
- เนื้อสัตว์สด	๑.๑๒	๐.๘๙	-	-	-	-	-	ข้าวโพด
- น้ำผลไม้สด	๐.๕๖	-	-	-	-	๐.๗๐	๑.๖๐	-
- กาแฟ	-	-	-	-	-	๑.๖๙	๐.๗๙	๐.๖๙
- น้ำตาล	๕.๐๙	-	-	-	-	-	-	-
- โภ哥	๐.๖๐	-	-	-	-	๐.๔๐	-	๐.๗๔
- ผลไม้และผัก	-	-	-	๑.๐๔	๐.๖๗	๐.๗๙	๑.๑๘	-
- ข้าวสาลี	-	-	-	-	-	๑.๐๔	๐.๙๖	๒.๔๐
๑) เครื่องดื่มและยาสูบ	๒.๓๖	-	-	๖.๙	๗.๗๖	-	๑.๑๔	-
- เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอลล์	๑.๑๖	-	-	๖.๙	๗.๗๖	-	๐.๗๙	๐.๔๗
- เทเลอร์นุ่น	๐.๕๗	-	-	-	-	-	-	๐.๗๑
- ยาสูบ	๐.๗๘	-	-	-	๐.๔๐	-	๐.๗๗	-
- บุหรี่	๐.๖๘	-	-	-	-	-	-	-
(เชคโกฯ สั่งซื้อ จ้า ๑๔๗% ของสินค้าเข้าทั้งหมด ๓๘,๔๔๗,๐๐๐ ดอลลาร์)								
๒) วัสดุคิบจากพิช	๕.๐๐	-	-	๕.๐๖๗	๕.๔๖	๑๐.๗๒	๑๐.๖๗	-
- ไยผ้า	๑.๐๔	-	-	๔.๐๗	๑.๔๐	๔.๗๙	๔.๗๗	๑.๐๗
- ขนสัตว์	๐.๘๙	-	-	๐.๗๙	๐.๔๔	๐.๗๖	๐.๖๒	๐.๘๗
- ผ้าย	๐.๔๖	-	-	-	๐.๗๐	๐.๔๔	๐.๔๗	๐.๔๔
- ไขมันสัตว์	-	-	-	๐.๗๖	๐.๘๔	๐.๘๘	-	-
- ยางธรรมชาติ	-	๑.๐๔	-	๖.๖	๑.๑๕	๑.๐๗	-	๐.๐๙
- น้ำมันพืชเบล็อก	-	๐.๗๔	-	-	-	๐.๖๕	๐.๘๔	๑.๙๗
- ผลิตภัณฑ์ไม้	-	-	-	๐.๑๖	-	๑.๐๔	๐.๙๔	-
- เส้นใย	-	-	-	๐.๗๗	๐.๘๔	๐.๙๑	๐.๗๗	-
- ปุ๋ย	-	-	-	-	๐.๖๖	๑.๔๙	๑.๔๙	๐.๗๑

ตารางที่ ๔ (ต่อ)

สินค้า	โซเวียต ๑๙๗๙	บลากเรียบ ๑๙๗๙	เยอรมันนี ๑๙๗๙	อังกฤษ ๑๙๗๐	ญี่ปุ่น ๑๙๗๗	ยูโกสลาเวีย ๑๙๗๐	เชกโกสโล- วกราเดีย ๑๙๗๙	โปแลนด์ ๑๙๗๙
๑) เครื่องเหล็ก	๗.๗	-	-	๑๕.๙๒	๖.๖๘	๔๓.๔๙	๑๘.๐๔	-
- ถ่านหิน	-	๒.๕๐	-	๔.๖๙	๗.๖๐	๑.๖๑	๑.๔๖	๐.๗๖
- น้ำมันดิบและ ผลิตภัณฑ์	-	๖.๙	-	๕.๑๘	๗.๐๘	๑๙.๕๙	๑๑.๗๙	๙.๔๔
- น้ำมันดิบ	-	-	-	-	๑.๕๔	๑๗.๗๖	๑๐.๘๖	-
- ผลิตภัณฑ์น้ำมัน	-	-	-	-	-	๔.๖๗	๔.๔๗	๗.๔๐
- แก๊สธรรมชาติ	-	-	-	๔.๐๙	-	๑.๘๙	๓.๔๗	๑.๖๘
๒) น้ำมัน,พิช: ไขมัน	๐.๕๙	-	-	-	-	๐.๖๒	๐.๔๐	-
๓) ผลิตภัณฑ์เคมี	๕.๔๒	๓.๙๒	-	๑๑.๔๙	๗.๘๖	๑๙.๘๗	๗.๔๒	-
- ยา	๑.๔๖	-	๐.๖๓	๑.๗๐	๐.๔๙	๑.๔๙	๐.๗๗	๑.๔๔
- พลาสติก	๐.๙๖	-	-	๔.๖๗	-	๔.๔๐	๐.๙๗	๐.๘๗
- น้ำหอม,เครื่องสำอางค์	๐.๖๙	-	-	-	-	-	-	-
- สี	๐.๔๕	-	-	๐.๖๘	๐.๘๘	๐.๔๖	๐.๙๗	๐.๔๙
- ยางแมลงฯลฯ	๐.๗๖	-	-	-	-	-	-	-
- น้ำมันวนิช	๐.๗๙	-	-	-	-	๐.๗๗	-	-
- น้ำยาทำความสะอาด	-	๐.๔๗	-	๐.๗๔	-	-	๐.๔๖	-
๔) หัตถกรรมพื้นฐาน	๑๓.๗๗	-	-	๑๖.๗๐	๔๑.๗๗	๑๕.๔๙	๑๑.๐๔	-
- ไยผ้า	๒.๔๗	๓.๙๗	-	๔.๘๐	๔.๘๙	๒.๔๐	๐.๙๖	๐.๙๒
- กระดาษ,สินค้า ทำด้วยกระดาษ	๑.๐๖	-	-	๑.๗๖	-	๑.๗๔	๐.๘๐	๐.๔๔
- หนัง	๐.๔๗	-	-	๐.๔๕	-	๐.๔๔	-	-
- เส้นใย,ด้าย	๐.๒๗	-	-	-	๐.๗๔	๐.๗๔	๐.๒๖	-
- ไบฟาย	๐.๗๗	๐.๗๖	-	-	๐.๔๒	-	-	-
- แร่ธาตุ	๐.๔๙	-	-	-	๑.๗๕	๑.๗๗	-	๐.๗๖
- เทล็ก,เทล็กกล้า	๗.๗๙	๑๐.๙	-	๗.๖๔	๘.๘๘	๖.๗๖	๗.๐๔	-
- สินค้าทำด้วยเทล็ก	๗.๔๖	-	-	-	๔.๘๐	๖.๖๐	๐.๙๘	๔.๐๘
- สินค้าอลูมิเนียม	๐.๗๐	-	-	๗.๗๔	๗.๕๗	๔.๔๕	๗.๔๖	-
- หัตถกรรมอื่น ๆ	๐.๔๙	-	-	๑.๖๘	๑.๕๑	๑.๗๒	๐.๗๖	๒.๗๔

ตารางที่ ๔ (ต่อ)

สินค้า	โซเวียต ๑๙๗๔	บลากาเรีย ๑๙๗๔	เยอรมันนี ๑๙๗๔	สั่งการ ๑๙๗๐	รูมาเนีย ๑๙๗๔	ยูโกสลาเวีย ๑๙๗๐	เชคโกสลาเวีย- สาธารณรัฐ ๑๙๗๔	โปแลนด์ ๑๙๗๔
a) เครื่องจักร, อุปกรณ์ ชนิด	๗๕.๓๒	-	-	๒๖.๘๙	๔๙.๐๒	๒๗.๖๗	๓๖.๔๗	-
- เครื่องจักรเครื่องมือ งานโลหะ	๗.๗๐	.๖๙	-	๗.๗๐	๙.๙๕	๒.๕๕	๔.๖๐	๙.๙๐
- เครื่องจักรเกษตร	๗.๐๓	๗.๐๘	-	-	-	-	๒.๗๖	๕.๔๙
- อุปกรณ์สำนักงาน	-	-	.๘๘	๒.๐๖	-	๑.๘๘	๑.๘๘	-
- เครื่องจักรในงานทอผ้า, หนัง	๑.๕๙	๑.๙๒	-	๑.๔๙	๑.๙๙	๑.๙๙	.๘๗	-
- เครื่องจักรในงาน อุตสาหกรรม	๒.๗๕	๒.๔๕	-	๒.๖๙	-	๑.๖๐	-	๔.๗๗
- เครื่องจักรในงาน เหมืองแร่	.๙๙	-	-	-	๑.๔๐	๑.๒๗	-	-
- เครื่องจักรไม้ไช่ ไฟฟ้าอื่น ๆ	๖.๔๒	๔.๒	-	๒.๖๒	๗.๐๖	๘.๗๗	๑๓.๕๕	๔.๔๖
- เครื่องทุ่นแรง	๒.๔๖	.๘๕	.๘๗	๒.๖๒	๒.๑๒	๑.๖๒	-	๗.๖๒
- เครื่องจักรอื่น ๆ	๒.๓๐	๒.๐๗	-	๒.๕๙	-	๒.๔๒	-	๗.๕๗
- อุปกรณ์เครื่องจักรอื่นๆ ๑.๗๙	๔.๗๗	-	-	๑๕.๗๔	๑๑.๒๓	๖.๗๔	๗.๔๑	-
- อุปกรณ์ชนิด	๗.๐๖	๗๕.๘๙	-	๑๗.๐๘	๑๒.๐๖	๘.๙๗	๙.๙๗	๖.๗๖
b) สินค้าเบ็ดเตล็ด	๕.๙	-	-	-	-	๗.๐๗	๔.๖๙	-
- เสื้อผ้า	๗.๘๗	-	.๒๙	-	-	-	-	.๖๙
- เสื้อผ้าที่ไม่ใช่	๒.๐๒	-	-	-	-	-	-	-
- รองเท้า	๒.๔๒	-	-	.๒๐	-	-	-	-
- เฟอร์นิเจอร์	.๙๖	-	-	-	-	-	-	.๙๖
- ของเล่นสำหรับเด็ก	-	-	-	-	-	.๗๕	๑.๐	-
- เครื่องกีฬา	-	-	-	-	๑.๔๙	๑.๔๙	๑.๗๕	๒.๔๙
- สินค้าอื่น ๆ	๑.๘๒	๒.๐๙	-	๑.๗๙	-	-	-	-

ตารางที่ ๕ แสดงสัดส่วนร้อยละการนำเข้าของสินค้าแต่ละประเภทและอัตราการขยายตัว
ของประเทศสังคมนิยมยูโรปตะวันออก ปี ๒๕๗๗

ประเภทสินค้า	อัตราการขยายตัว/ปี	%
รวม	๒๕.๔	๑๐๐
๐ ๕๙ อาหารและเครื่องดื่ม	๒๗.๔	๗๓.๘
๒ ๕๔ ผัก, น้ำมัน, ไขมัน	๒๕.๐	๖.๗
๗ เครื่องเพลิง แร่ธาตุ	๒๕.๔	๑๙.๖
๕ พลิตภัยทั่วไป	๑๙.๖	๖.๗
๗ อุปกรณ์ยานส์ เครื่องจักร	๗.๔	๗๓.๖
๖ ๕๘ สินค้าหัตถกรรมอื่น ๆ	๑๙.๔	๒๔.๗

ที่มา : U.N., "Yearbook of International Trade Statistics", 1980.

เมื่อพิจารณาข้อมูลเป็นรายประเทศก็พบว่า ประเทศสังคมนิยมในยุโรป ตะวันออกบางประเทศ เช่น ยูโกสลาเวีย รูมาเนีย โปแลนด์ เช็กโกสโลวาเกีย อังกฤษ เป็นประเทศที่สั่งสินค้าเข้าประเทศที่ไทยส่งออก ทั้งประเทศเหล่านี้มีสัมพันธ์ทางการค้าและ การค้ากับประเทศไทยจึงน่าจะมีการเสนอข้อพิจารณาขยายชนิดสินค้าและปริมาณส่งออก ตลอดจนความต่อเนื่องในการส่งออกยังคงต่อไปได้

จากข้อมูลข้างต้น ทำให้สามารถทราบถึงผลที่เกิดขึ้นจากการทำการค้า ระหว่างประเทศไทยกับประเทศสังคมนิยมเหล่านี้ได้ โดยแยกออกเป็นประโยชน์ ที่ได้รับจาก การทำการค้า และผลเสียหรือปัญหาที่เกิดขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการค้ากับประเทศไทยเหล่านี้คือ

๑. การมีสินค้าหลายชนิด ที่มีคุณภาพ และราคาระดับต่ำ ๆ มาเข้ามาใน ประเทศไทย เช่นสินค้าทุนที่มีราคาถูกกว่าการซื้อจากประเทศไทยทุนนิยมทั่วโลก

๒. สภาพการแลกเปลี่ยนไทยสามารถจะน้ำหนัก เกินคุลการค้าในบางปีมา ลดปัญหาการขาดดุลการค้า โดยที่ไม่ใช่ของประเทศไทยได้บ้าง

๓. ไทยอาจมีเสถียรภาพในการทำการค้ากับประเทศไทยสังคมนิยมเหล่านี้โดย เช่นการมีตลาดสินค้าออกเพิ่มมากขึ้นจากเดิมและควรมีการขยายการส่งออกในอัตราที่สูงขึ้น เพื่อกำให้สินค้าส่งออกมีอนาคตตีขึ้น

ในด้านนี้ปัญหาที่ประ讪บันน์ กล่าวได้ดังนี้

๔. ไทยขาดดุลการค้ากับประเทศไทยสังคมนิยมเหล่านี้เป็นส่วนใหญ่ ทำให้เห็นได้ว่า ความล้มเหลวของการนำเข้า และการส่งออกยังไม่เหมาะสมกัน หรือการจัดการในด้านการค้า ยังต้องการการปรับปรุงอยู่มาก การทำการค้าของประเทศไทยสังคมนิยมมักถูกกำหนดโดยการ วางแผนเช่นเดียวกับรัฐบาลประจำปี ที่เป็นที่น่าสังเกตว่า การขยายตัวทางการค้าก็ยังไม่สูงมาก

และการนำเข้าจากประเทศเหล่านี้จะสูงกำหนดไว้แล้ว ในขณะที่การส่งออกไปยังประเทศ
เหล่านี้ก็น่าจะมีการเสนอให้กำหนดไว้ด้วย นอกจากนั้นก็ควรจะมีการพิจารณาเพิ่มชนิดสินค้าที่
ล่วงออกให้พิจารณามีการศึกษาทางการค้า (และทางการเมือง) มากขึ้นกว่าเดิม อย่างไรก็ตาม
ได้มีการเสนอให้ลดการนำเข้า (ชวนชัย, ๒๕๒๔) เพื่อแก้ปัญหานี้ แต่จากที่เป็นมาเป็นส่วนที่ทำ
ได้ยาก อัตราการขยายตัวของการนำเข้านั้นลดลงน้อยมาก

๒. เอกสารทางวิชาการหลายฉบับก็ได้นเน้นถึงผลทางการเมืองต่อการทำการค้า
ว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการดำเนินการค้ากับประเทศไทยเหล่านี้ โดยเฉพาะอุปสรรคดังกล่าวที่ไม่
เอื้ออำนวยในการทำการค้าจะเกิดกับทางฝ่ายไทยเป็นส่วนใหญ่ (สุกฤตา, ๒๕๒๔) ทำให้แรง
จูงใจในการขยายการค้าโดยเฉพาะการล่วงออกมีไม่มากเท่าที่ควร จึงอาจกล่าวได้ว่า สภาพ
ทางการค้าระหว่างไทยกับประเทศไทยสัมคมนิยมในยุโรปตะวันออกนั้นมีมาเป็นเวลาช้านาน
ทั่มถ้วน การขยายตัวอย่างเชื่องช้า และสัดส่วนที่ต่ำมาก เมื่อพิจารณาจากประเทศไทย การ
เสียเปรียบของไทยในการทำการค้าก็ต้องการขาดดุลการค้าทำให้ไม่สามารถสร้างเสถียรภาพ
ของการส่งออกได้แตกต่างจากการนำเข้าอย่างช้าๆ แต่สัดส่วนที่ต่ำมาก เป็นปริมาณการส่งออกให้สูงขึ้น ฯลฯ
ก็ควรจะศึกษาถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขอย่างละเอียด เพื่อทำให้เกิดเสถียรภาพในการ
ส่งออกมากขึ้น และเมื่อการขยายการล่วงออกเป็นการลดการขาดดุลได้ทางหนึ่ง การ
เปลี่ยนแปลงการนำเข้าก็น่าจะพิจารณา เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การปรับปรุงการค้าก็ไม่ควร
ที่จะถูกครอบงำด้วยอิทธิพลทางการเมืองมากนัก ค่าใช้จ่ายเก่า ๆ ก็ควรจะถูกลบล้างได้ เพื่อ
ศึกษาถึงรายละเอียดของปัญหาและหาลู่ทางแก้ไขปัญหาการค้าต่อไป

๒. ตัวกำหนดที่มีผลต่อการทำการค้าระหว่างประเทศ

๒.๑ ลักษณะสำคัญของระบบการเมืองและสถาบันที่มีบทบาทในการตัดสินใจของประเทศไทยเหล่านี้

ประเทศไทยในยุโรปตะวันออก และสหภาพโซเวียต ต่างก็เป็นประเทศที่มีการปกครองแบบวางแผนโดยส่วนกลาง เป็นสังคมนิยมแบบมาრ์คซิสต์-เลนินนิสต์ ในการพิจารณาลักษณะสำคัญของระบบการเมืองและสถาบันที่มีบทบาทในการตัดสินใจนี้จะแยกพิจารณาเป็นกรณีของสหภาพโซเวียต และประเทศไทยตะวันออกโดยรวม เพื่อพิจารณาผลเกี่ยวนেื่องจากผลทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศไทยเหล่านี้

สหภาพโซเวียตมีการปกครองแบบลพพันธ์สาธารณะ ประกอบด้วยรัฐทั้งสิ้น ๑๔ รัฐ กลไกในการจัดสรรทรัพยากรของประเทศไทยก็มี การวางแผน (planning) การจัดสรรในการบริโภค การเบ่งกันประเทศไทย การลงทุน การขยายตัวต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ จะกระทำภายใต้การกำหนดไว้ในแผนทั้งสิ้น แผนได้จัดทำโดย Gosplan ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ตั้งขึ้นใน ก.ศ.๑๙๒๑ โดยอาศัยวิธีการสมดุลงานวัตถุ (Material balance planning) โดยรัฐจะกำหนดชนิดสินค้าที่จะผลิตและบริโภคไว้ล่วงหน้าจากการวางแผน และล่วงไปยังหน่วยงานเพื่อกำหนดค่าตัวเลขในการควบคุม และส่งต่อไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการวางแผน ซึ่งจะส่งต่อไปยังหน่วยธุรกิจ และจะให้ Gosplan พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้นการตัดสินใจในการวางแผนนั้นกระทำโดยพระคocomมูนิสต์ เพื่อให้ระบบเศรษฐกิจบรรลุการตัดสินใจขึ้นพื้นฐานทางการเมืองและเศรษฐกิจ แผนของหน่วยงานทุกแห่งรวมทั้งธุรกิจ ตลอดจนรัฐบาลต่าง ๆ จะรับเป้าหมายเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตและสินค้า มีระบบการควบคุมงานของตนภายใต้กรรมการควบคุมแต่งตั้งโดยภาค ในทุกรัฐตั้งคือระดับหน่วยงาน ระดับท้องถิ่น ระดับภาค และระดับประเทศไทย นับเป็นลักษณะของระบบที่มีการวางแผนเบ็ดเสร็จ และควบคุมเข้มงวดมาก ระบบเศรษฐกิจของสหภาพโซเวียตจึงคำเนินการตัดสินใจจากหน่วยงานกลางที่จะกระทำเพื่อประชาชนในระบบ เป็นการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง

ซึ่งตามองค์การทางการเมืองก็จะมีหน่วยงานสำคัญ คือ ลภาสูงที่เรียกว่า Supreme Soviet ที่จะเลือกคณะกรรมการทำงานด้านต่าง ๆ ในแต่ละรัฐก็มีหน่วยงานที่แต่งตั้งจากส่วนกลางไปควบคุม ดำเนินการ ทั้งนี้เป็นหน่วยงานระดับรัฐ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น

ดังนั้น การมีเส้นภาพในการบริโภคและผลิตจึงไม่มีในสหภาพโซเวียต แต่จะเป็นไปตามการกำหนดไว้ของแผนงานโดยรัฐนั้น เงินที่ใช้ในระบบเศรษฐกิจของประเทศ แม้จะทำหน้าที่เข่นเดียว กับ เป็นในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม แต่ก็ไม่ได้ใช้เพื่อสร้างแรงงานใจของหน่วยเศรษฐกิจแต่อย่างใด เเงิน เป็นผลของการติดต่อกันระหว่างหน่วยเศรษฐกิจมากกว่าจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการตัดสินใจของหน่วยเศรษฐกิจนั้น หน่วยเศรษฐกิจที่จะใช้เงินจะมี ๒ ประเภท คือครัวเรือนและธุรกิจ ซึ่งธุรกิจอาจจะขอเครดิตจากธนาคารของรัฐได้ เครดิตนี้ก็ถูกควบคุมโดยรัฐ เช่นกัน ระบบการเงินจึงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ เพื่อมิให้เกิดมูลค่าส่วนเกินตามแนวคิดของมาร์กซ์ในระบบเศรษฐกิจ นอกจากนั้นราคาก็ เป็นกลไกสำคัญในระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ก็ยังถูกควบคุมโดยรัฐ โดยการทำงานร่วมกันของหน่วยงาน Price Bureau of Gosplan กระทรวงการค้า, กระทรวงการคลัง, สภากองรัฐมนตรีและหน่วยงานประจำรัฐต่าง ๆ ราคาจะถูกกำหนดจากอุปสงค์และอุปทานเฉพาะราคาสินค้าเกษตรจากนารวมเท่านั้น ราคain ระบบเศรษฐกิจของสหภาพโซเวียต แม้จะทำงานได้ไม่อิสระนัก โดยราคาขายส่งสินค้าอุตสาหกรรมจะถูกกำหนดจากส่วนกลางและศึกษาจากต้นทุนเฉลี่ย ซึ่งไม่ได้อื้ออิบายถึงการขาดแคลนหรือหมายได้ยากได้ตื้นัก ราคาก็ไม่มีบทบาทสำคัญเด่นชัดในการจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจเนื่องจากการจัดสรรทรัพยากร เป็นไปตามการบริหาร บทบาทของราคาก็สำคัญในการกำหนดที่ควบคุม ทั้งโดยการควบคุมด้านปริมาณ และควบคุมราคาโดยตรง ราคายังทำหน้าที่ในการวัดผลทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เช่น วัดการขยายตัวของการผลิต และอัตราส่วนทุน-ผลผลิตว่าเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ฯลฯ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จำเป็นในการวางแผน และต้องคำนวณเป็นมูลค่าโดยใช้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งราคาที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี ทำให้อื้ออิบายการวัดมูลค่าและใช้ในการควบคุมได้ง่าย แต่ก็จะท้อนข้อเท็จจริงน้อยลงเรื่อย ๆ ราคายังช่วยในการกระจายรายได้ในสหภาพโซเวียตได้อย่างดี กล่าวคือรัฐบาลจะกระจายรายได้แท้จริงโดยอาศัยราคาขายปลีก

และให้บริการสินค้าหلامยประเทกเข่น อาหาร การรักษาสุขอนามาล การศึกษาในราชครัว
อาจกล่าวได้ว่า สินค้าที่จำเป็นจะมีการกำหนดราคาก่าเพื่อปรับปูงการกระจายรายได้
เนื่องจากไม่สามารถใช้อัตราค่าจ้าง ตัวเงิน เป็นตัวจัดสรรที่ดีพอได้ อย่างไรก็ตาม ใน
ระบบเศรษฐกิจของสหภาพโซเวียต ก็มีบางส่วนที่ราคาทำงานคล้ายระบบเศรษฐกิจทุนนิยม
เช่น ราคาก่อสร้างไว้สำหรับพืชผลของนารวม และราคานิขอนข่ายของการขนส่ง ซึ่งมีอยู่เป็น
ส่วนน้อย

ดังนั้น ลักษณะสำคัญของระบบการเมืองในสหภาพโซเวียตก็คือการมีสถาบัน
ทางการเมืองที่เป็นศูนย์รวมของการบริหารและเศรษฐกิจไว้ในที่เดียวกัน การตัดสินใจจึง
รวมไว้ที่ศูนย์กลาง โดยกำหนดไว้ในแผนงานซึ่งจัดทำขึ้นโดยรัฐบาล เช่นเดียวกัน

สำหรับประเทศญี่ปุ่นอุกฤษฎากร ภารกิจ มีการปกครองตามแบบสังคมนิยม
ทั้งสิ้น มีพรรคอนุรักษ์นิสต์ปกครองประเทศโดยที่แนวการปกครองของแต่ละประเทศยังขึ้น
依赖การของมาร์กและเนิน เท่าที่จำเป็น ให้เหมาะสมกับประเทศของตน เช่น กำหนดขอบเขต
สูงสุดที่จะมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน เอกชนมีสิทธิเป็นเจ้าของกิจการได้บ้าง รัฐบาลไม่เป็นเจ้าของ
แต่เพียงผู้เดียวเสมอไป สหภาพโซเวียตได้เข้ามามีบทบาทในการปกครองและทางเศรษฐกิจของ
ประเทศในยุโรปตะวันออกแตกต่างกัน เช่น บัลแกเรีย เชกโกสโลวาเกีย ฮังการี เยอรมันนี
โปแลนด์ ต่างก็ได้รับอิทธิพลจากสหภาพโซเวียตมากกว่าโรมาเนีย และยูโกสลาเวีย (ซึ่ง
ยูโกสลาเวียนันนับเป็นรูปแบบสังคมนิยมแบบใหม่ได้รับรูปแบบหนึ่ง และไม่เข้ากับสหภาพโซเวียต
มากนัก) (ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๔๕) แม้จะต้องอยู่ใต้การนำของสหภาพโซเวียตทุกประเทศที่ไม่
ประสบความเริ่มต้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสหภาพโซเวียต และพยายามแก้ไขฐานะในระบบเศรษฐกิจ
ของตนด้วยวิธีการของตนเอง ประเทศเหล่านี้ต้องการเพียงแค่สนับสนุนภารกิจระหว่างประเทศ
มากกว่าการรวมกัน ดังที่สหภาพโซเวียตต้องการ (หรือที่มาร์กกล่าวว่าเป็น "นานาชาตินิยม")
ประเทศเหล่านี้ยังคงมีความรู้สึกเป็นชาตินิยมอยู่มาก ทำให้แนวความคิดดังกล่าวไม่เกิดขึ้นจริง
ในทางปฏิบัติ แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ประเทศญี่ปุ่นอุกฤษฎากรที่มี
เขตแดนติดต่อกับสหภาพโซเวียตนั้น ยังได้รับอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจจากสหภาพโซเวียตอยู่

ประเทศไทยล่าสุดมีความสัมพันธ์กับโซเวียต (ยกเว้นญี่ปุ่นและเยอรมัน) ในด้านการเมืองอย่างแน่นหนึ่งในรูปของการเป็นสมาชิกองค์กรทางการเมืองร่วมกัน คือ องค์กรโโคมินเทร์น (๑๙๑๙-๑๙๔๕) และองค์กรโโคมินฟอร์ม (๑๙๔๗-๑๙๕๖) ในปัจจุบันความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปเฉพาะด้านเศรษฐกิจโดยการเป็นสมาชิกร่วมกันของคณะกรรมการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ CMEA หรือ CEMA หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า COMECON ซึ่งตั้งต้นในปี ก.ศ. ๑๙๕๔-ปัจจุบัน ทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศไทยในแบบมีมากขึ้น นอกจากนั้นก็ยังมีองค์กรทางการเมือง เช่น องค์การสนับสนุนความร่วมมือ เพื่อเสริมสร้างพลังทางทหาร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้การปกครองและแนวคิดทางประการจะยังมีรูปการคล้ายลักษณะโซเวียต แต่ความแตกต่างของการดำเนินการยังไม่เป็นไปตามลักษณะโซเวียตทั้งหมด แนวโน้มของการแยกตัวมีอยู่โดยทั่วไป ทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจ ซึ่งจะเห็นได้จากการมีความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทยตะวันตกมากขึ้น ซึ่งจะพิจารณาถึงรายละเอียดต่อไป

๒.๒ นวัตรการทางการค้ากับต่างประเทศในขอบเขตของอำนาจรัฐ

ในประเทศไทยมีนโยบายเดียวกันในการใช้แผนกกำหนดการทำงานของระบบมาตั้งแต่ ก.ศ. ๑๙๔๘ การทำงานของระบบจะกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบ หน้าที่ และความสัมพันธ์กับหน่วยงานไว้เพื่อสะดวกในการควบคุม ในการทำงานค้าโดยการผูกขาดโดยรัฐ มี Foreign Trade Organization (FTO) เป็นหน่วยงานและมีรัฐมนตรีการค้าระหว่างประเทศควบคุมการทำงานภายใต้การควบคุมของระบบ FTO มีหน้าที่โดยตรงในการให้บริการทางเทคนิค และการเงิน ตลอดจนการวิจัยเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ ส่วนต่าง ๆ เหล่านี้กำหนดไว้ในแผนงานจากการวางแผนระดับประเทศไทย ซึ่งถือว่าการค้าระหว่างประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของระบบแผนงานสนับสนุนทางเศรษฐกิจ นั่นคือการส่งออกจะเท่ากับการนำเข้า (โดยการนำเข้าสินค้าที่ขาดแคลนและส่งออกในสินค้าที่เหลือ) การทำการค้าระหว่างประเทศไทยของลักษณะโซเวียต กระทำกับกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิก COMECON

มากกว่าประเทศอื่น ๆ เนื่องจากต้องการเป็นผู้นำในกลุ่ม (ดูรายละเอียดในเอกสารประกอบการสัมมนา) โดยที่สหภาพโซเวียต เป็นแหล่งรับซื้อวัตถุดิบของประเทศเหล่านี้และ เป็นตลาดสินค้าอุตสาหกรรมของสหภาพโซเวียตด้วย

แผนงานที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศของสหภาพโซเวียตมีอยู่ใน ๗ แผนดังนี้ คือ

- ๑) แผนงานการนำเข้าและส่งออกที่แสดงถึงการกระจายสินค้าเข้าและออกของภูมิภาค อธิบายถึงหน้าที่ขององค์กรและการจัดส่งสินค้าและบริการในภูมิภาค
- ๒) แผนงานสนับสนุนวัสดุและบริการสำหรับโครงการของประเทศในต่างประเทศ
- ๓) แผนงานเกี่ยวกับอุดหนุนชาระเงิน ซึ่งสำคัญโดยคะแนนตระหง่านค้านต่างประเทศ และคลังเพื่อแสดงการรับจ่ายในสินค้าและบริการต่าง ๆ ในเงินตราสกุลต่าง ๆ เงินตราบางสกุลที่แลกเปลี่ยนได้และเงินรูเบิลที่แลกเปลี่ยนได้ (หรือที่เรียกว่า valuta rubles) ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการลงบัญชีและไม่แสดงให้เห็นถึงค่าเงินรูเบิลที่ใช้ภายในประเทศ

นอกจากนี้ยังมีแผนงานเกี่ยวกับทุนที่คะแนนตระหง่าน ผู้วางแผนของรัฐ และธนาคารร่วมกันทำขึ้นเพื่อแสดงฐานะทางการเงินและเครดิตในแต่ละปี แผนงานข้างต้นแสดงให้เห็นการผูกขาดการค้าโดยรัฐอย่างชัดเจน และไม่มีอุปทานเปลี่ยนแปลงที่แสดงให้เห็นว่าจะมีการแก้ไขแผนตั้งกล่าว เมื่อจะมีการส่งออก FTO จะติดต่อกับผู้ผลิตภายในประเทศในราคานิประเทศ และขายให้ต่างประเทศในราคานิประเทศโดย ไม่สนใจของที่ซื้อเข้าก็กระทำการ กันขั้น ก็ขายได้กำไร ก็จะต้องนำรวมเข้าไว้ในงบประมาณของรัฐ ในช่วงปลายทศวรรษ ค.ศ. ๑๙๕๐ ส่วนเมืองนี้มีประมาณรายรับ ๑๐ ของรายรับของรัฐ

นโยบายการค้าระหว่างประเทศของสหภาพโซเวียตทำให้ปริมาณการค้ามีน้อยลง
เนื่องจากไม่สนับสนุนการค้าเท่าที่ควร ด้วยเหตุที่เกรงไปว่าจะได้รับผลของระบบเศรษฐกิจ
ทุนนิยมและระบบเศรษฐกิจทุนนิยม ก็ไม่นิยมลินค้าของสหภาพโซเวียตมากนัก นอกจากนี้
สหภาพโซเวียตยังไม่เชื่อว่าความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบจะสามารถสร้างเสียงบรรยายทาง
เศรษฐกิจได้ ประกอบกับผลของการค้าต่างประเทศเป็นสิ่งที่กำหนดได้ถูกต้องค่อนข้างยาก
และองค์กรทางการค้ามีนักการค้าต่างประเทศเป็นส่วนที่กำหนดได้ถูกต้องค่อนข้างยาก
อย่างมาก

ปัจจัยที่เกิดขึ้นในการทำงานค้าระหว่างประเทศ จักเข้าได้ ๗ ประการ คือ

๙) จากโครงสร้างในการกำหนดราคาที่ใช้อยู่ ตลอดจนการขาดการแข่งขัน
ทำให้สหภาพโซเวียตมีบทบาททางการค้าระหว่างประเทศน้อย การปรับตัวตามกลไกการจะ^{จะ}
ไม่เกิดขึ้น ตลอดจนการปรับตัวในการขยายการส่งออกเพื่อแก้ไขปัญหา หนี้สินที่เกิดจากการ
นำเข้าก็เป็นไปได้ยากอีกด้วย

๒) เงินตราของสหภาพโซเวียต เป็นเงินตราที่แลกเปลี่ยนเป็นเงินตราสกุลต่างประเทศ
อีกไม่ได้ จงทำให้ไม่เป็นที่นิยมในการค้า และในตลาดเงินของโลกทำให้อัตราแลกเปลี่ยนไม่มี
ความสำคัญ อีกทั้งการแลกเปลี่ยนสินค้าก็ไม่สะดวกให้เห็นถึงการขาดแคลนในระบบเศรษฐกิจชิง ๆ

๓) เมื่อมีปัญหาในด้านการเงิน มักจะขายหนี้สินเมื่อการค้าขาดดุลตัวย
ทองคำ เงินตราสกุลอื่น ๆ หรือจดหมายเอกสาร เศรษฐกิจอื่น ๆ สถาบันโภตกรรมจึงมักเน้นปริมาณ
สินค้าที่จะพอใช้แลกเปลี่ยนระหว่างประเทศคู่ค้าต่าง ๆ หรือการแลกเปลี่ยนโดยอาศัยสินค้า
กับสินค้า (Barter transaction) มากกว่าการทำการค้าแบบระบบเศรษฐกิจทุนนิยม

ปริมาณการค้าที่น้อยยังเทินได้จาก ใน ค.ศ.๑๙๘๘ นั้น การส่งออกมีเพียงร้อยละ ๔.๖ ของผลิตภัณฑ์รวมแห่งชาติ และการนำเข้ามีเพียงร้อยละ ๖.๗ ของผลิตภัณฑ์รวมแห่งชาติ และใน ค.ศ.๑๙๙๘ ได้มีการค้ากับต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นนิยมเพิ่มสูงร้อยละ ๔๐ ประเทศญี่ปุ่นนี้รวมถึงประเทศอุซเบกสถานรวมในยุโรปตะวันตก และประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ

แท้การขยายตัวการค้าทั้งเป็นไปอย่างช้า ๆ และภายใต้การควบคุมของแผนงาน สหภาพโซเวียตได้พยายามแก้ไขลักษณะดังกล่าวด้วยการเข้าไปตั้งกิจกรรมของตนในประเทศคู่ค้าเหล่านี้ด้วย

มาตรการทางการค้าต่าง ๆ เหล่านี้มีรูปแบบที่คล้ายคลึงกันกับที่ใช้โดยประเทศในยุโรปตะวันออกอื่น ๆ นั่นคือการกำหนดชนิดสินค้า ปริมาณนำเข้า ตลอดจนปัญหาการชำระเงิน โดยที่ความอิสระในการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นเงินสกุลอื่น ๆ มีมากร้อยต่อสิบเปอร์เซ็นต์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับในกรณีมากกว่าประเทศอื่น ๆ หน่วยงานของรัฐบาลจะเข้าทำงานรับผิดชอบในการค้าระหว่างประเทศ เช่นเดียวกับที่สหภาพโซเวียตกระทำ

๒.๓ แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในมาตรการดังกล่าว

ในทศวรรษ ๑๙๗๐ นั้น มาตรการทางการค้ายังคงเข้มงวดเนื่องจากประเทศไทยดำเนินโดยเฉพาะสหภาพโซเวียตไม่พยายามพึ่งพาการค้าในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศนอกกลุ่ม COMECON นัก อย่างไรก็ตาม ในตอนปลายทศวรรษ ๑๙๗๐ ก็ได้พบว่ามีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในการค้าให้เห็นนั่นคือ สหภาพโซเวียตและประเทศอื่น ๆ ได้ทำการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนสินค้ามากชนิดซึ่ง และการพยายามดำเนินการค้าให้มีอิสระมากขึ้นกว่าเดิม เช่น โปแลนด์ การติดต่อทำการค้ากับไทยนั้น บริษัทเอกชนไทยสามารถติดต่อกับบริษัทเอกชนในโปแลนด์โดยตรง ในยุโกสลาเวียก็เช่นกัน ถึงแม้การแก้ไขมาตรการทางการค้าจะแสดงให้เห็นได้ไม่ชัดเจน แต่ก็พบว่า ได้มีการติดต่อทั้งในรูปรัฐบาลต่อรัฐบาล กลุ่มการค้า และบริษัทเอกชน ระหว่างประเทศคู่ค้ามากขึ้น ในรูปของการเยี่ยมเยียน การให้ข้อมูลข่าวสาร การจัดแสดงสินค้า การแนะนำสินค้าใหม่ ตลอดไปจนถึงการเข้ามาร่วมลงทุนในกิจการสาธารณูปโภคบางชนิด เช่น โครงการโรงไฟฟ้า-พลังน้ำที่ปัตตานีของโปแลนด์ และโครงการเขื่อนเขี่ย浪งาน ของยุโกสลาเวียในประเทศไทย เป็นต้น

ในรูปแบบการค้าที่มีแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงอยู่นี้ นือจากประเทศไทยเหล่านี้ขาดแคลนเงินตราค่างประเทศสกุลสำคัญ เช่นเงินคอลลาร์ ฯลฯ ทำให้มีความสนใจที่จะแลกเปลี่ยนสินค้าในรูปของ counter trade ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้กันในกลุ่ม COMECON

มาก่อน กับประเทศคู่ค้าอื่น ๆ Counter trade คือการค้าแบบบังคับซื้อ ก่อความคือประเทศ
ที่ส่งเข้ามายังผู้นำมีต่อกับประเทศคู่ค้าว่าจะต้องซื้อสินค้าของตนเป็นการตอบแทนที่ตนได้ส่งซื้อสินค้า
ประเทศอื่นๆ Counter trade อาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของ Barter System
แต่ Counter trade เป็นการแลกเปลี่ยนสินค้าแบบบังคับซื้อ มิใช่แลกเปลี่ยนสินค้าด้วยความ
สมควรใจแบบใน Barter System ที่ใช้กันในอดีต ล้วนในรูปแบบของความสัมพันธ์ทาง
เศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เปลี่ยนไปโดยบางประเทศได้ก้าวหน้าไปถึงการพยายามเข้ามา
มีส่วนในการลงทุนผลิตสินค้าต่างๆ ในประเทศคู่ค้าอีกด้วย

อาจกล่าวได้ว่า ถ้าไม่พิจารณาถึงปัจจัยทางการเมืองว่ามีผลสำคัญเป็น
ยังตัวแรกแล้ว ในทางปฏิบัติได้มีแนวโน้มที่ต้องทำให้การค้าขยายตัวในการทำการค้าระหว่าง
ประเทศของประเทศไทยน้อยลงมาก ตลอดจนมีการร่วมมือทางเศรษฐกิจด้วย อย่างไรก็ตาม การละเลย
อิทธิพลของการเมืองก็เป็นสิ่งที่ทำให้ยาก แม้ในสภาพโลกโซเชียล เองนั้น การเปลี่ยนแปลงทาง
การค้าที่มีแนวโน้มว่าจะขยายตัวในการติดต่อกับประเทศนอกกลุ่ม COMECON
มากขึ้น ก็ยังต้องขึ้นอยู่กับผู้นำ และการวางแผนที่จะยินยอมหรือไม่ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลง
ดังกล่าวอาจทำให้อุดมการณ์ทางประการเปลี่ยนไป และมีผลต่อสิ่งที่เคยปฏิบัติกันมาในระบบ
แต่ก็มีขอบเขตไม่เท่ากันเสมอไปในทุกประเทศ ดังจะพิจารณาได้จากผลที่ได้จากการสอบถาม
จากกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดที่จะกล่าวถึงต่อไป

๓. ผลของการศึกษาปัจจุบันการค้าระหว่างประเทศ

การศึกษาวิจัยนี้ ได้ออกแบบสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มบุคคล ๗ ฝ่าย

ກລຳວຽກ

๙) เอกชน หมายถึงบริษัทที่ทำการนำเข้าสินค้าจากประเทศสังคมนิยม บริษัทที่ทำการส่งออกสินค้าไปยังประเทศสังคมนิยม กิจการที่ตอบแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น ๓๗ ราย เป็นผู้ส่งออก ๑๕ ราย และผู้ส่งเข้า ๑๒ ราย

๒) ทุกพารณิชย์ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ทางการค้าของประเทศไทยสังคมนิยม
บางประเทศที่ได้ติดต่อสัมภาษณ์มี ๓ ประเทศ คือ สหภาพโซเวียต ยูโกสลาเวีย และโปแลนด์

๗) เจ้าหน้าที่ของไทยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทำการค้าดังกล่าว
ภารมีการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ผลของ การศึกษาจากกลุ่มบุคคลทั้ง ๓ ฝ่าย นืออาจแยกพิจารณาเป็นกลุ่มได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๑) เอกชน ชีร์รามบริษัทนำเข้าสินค้า และบริษัทที่ทำการส่งออกสินค้า
จากการตอบแบบสอบถามนี้ มีสาระสำคัญที่กล่าวได้ คือ

๑.๙ บริษัทนำเข้าสินค้าจากประเทศสังคมนิยม

จากแบบสอบถามที่มีผู้ตอบกลับมาพบว่า สินค้าที่มีการนำเข้าจากประเทศสังคมนิยม ๔ ประเทศ ยกเว้นประเทศไทยเป็นสินค้าประเภทต่าง ๆ เช่น สารเคมีปุ๋ย วัสดุดินเพื่อ藝術กรรม เวชภัณฑ์ทางเคมี ยาธุรกิจาระบุค อุปกรณ์และอะไหล่ รถยนต์ เครื่องจักรกลโรงงานอุตสาหกรรม เครื่องจักรกลเกษตรกรรม ยางร้านสตูพิช อุปกรณ์เพอร์ฟูมิเจอร์ และบ้าน เป็นต้น สินค้านำเข้าเหล่านี้มักไม่มีการเปลี่ยนแปลงประเภทเป็นล้วนใหญ่ แต่มีการเพิ่มนิติในสินค้าก่อนเดิมที่เดิม กิจกรรมเปลี่ยนแปลงสินค้านำเข้าอย่างบ้าง เมื่อกิจกรรมหัวหม่านำเข้า

สินค้าเฉพาะชนิด เช่น รถยนต์ ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงไปนำเข้าอะไหล่รุ่นต่อไป เป็นต้น สินค้าเหล่านี้มีราคาสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะเครื่องจักรกล อะไหล่ยุปกรณ์รถยนต์ และ อุปกรณ์เฟอร์นิเจอร์ ส่วนสินค้าอื่นๆ นั้น ราคานิ่งค่อยแผ่นอนนัก ราคามักยกกำหนดโดยผู้ขายทั้งสิ้น ได้มีการลดปริมาณนำเข้าของสินค้าบางชนิด เช่น เครื่องดื่ม ยาสูบ ยาสูบ ฯลฯ และมีการลดปริมาณนำเข้าของสินค้าอื่นๆ มาก มีปริมาณนำเข้าคงที่

อีก一方 การนำเข้าสินค้าต่างๆ มักจะส่งเข้ามาโดยตรง จะมีอยู่บ้าง (ประมาณร้อยละ ๓๓) ที่นำเข้าโดยวิธีการผ่านประเทศที่สาม เช่น เยอรมันนี เพราะมีการนำเข้าเป็นปริมาณน้อย ตลอดจนผู้นำเข้าบางรายไม่เคยติดต่อกับประเทศในแถบเมือง ก่อน การนำเข้าสินค้ามักใช้การขนส่งทางเรือ เว้นแต่กรณีเร่งด่วนจึงใช้การขนส่งทางอากาศ และมักไม่มีปัญหาในการส่งมอบสินค้าล่าช้า (ประมาณร้อยละ ๖๖) บริการอื่นๆ ในภาระนำเข้า เช่น การประกันภัยสินค้า และระบบโควต้าไม่เป็นอุปสรรคแต่อย่างใด เนื่องจากการประกันภัย เป็นของบริษัทผู้จำหน่ายและไม่มีโควต้าในสินค้านำเข้า

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการนำเข้า (ตารางที่ ๖)

ปัญหาสำคัญสำหรับสินค้านำเข้าจากประเทศสังคมนิยมที่ผู้นำเข้าได้แสดง ความคิดเห็นมานั้น ปัญหาสำคัญก็คือ คุณภาพของสินค้ายังไม่ดีพอ หรือยังไม่ได้มาตรฐาน (ร้อยละ ๗๗) โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับสินค้าจากประเทศตะวันตกหลายประเทศ แต่ที่ยังนำเข้าก็เป็นเพราะราคาถูกกว่าโดยเปรียบเทียบ เทียบ ปัญหาร่องลงมา (ร้อยละ ๒๐) ก็คือ การเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีสินค้าเข้าโดยการเพิ่มอัตราสูงขึ้นนั้นมีอยู่เสมอ ปัญหาการขนส่งล่าช้าและสินค้าเสียหายจากการขนส่ง ส่วนปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาเล็กน้อย เช่น สินค้าล่วงมาไม่ครบจำนวนที่สั่งไป สินค้าถูกโฉมที่ทำเรือ ความล่าช้าในการนำสินค้าออกจากท่าเรือ เป็นต้น

แนวทางการขยายการค้า

นับตั้งแต่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงในปลายปี ๒๕๑๒ จนถึงปัจจุบัน ทำให้มูลค่าการค้าของโลกชะงักลงในช่วงปี ๒๕๑๗-๒๘ และมูลค่าดังกล่าวได้ลดลงไปในปี ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยทรงสัมภูมิท่ามกลางนโยบายป้องกันตนของทางการค้า (Protectionism) ซึ่งทำให้บรรยากาศทางการค้าระหว่างประเทศแปรผัน ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำยังคงดำเนินต่อมาอย่างต่อเนื่อง ราคาน้ำมันดิบโลกลดลงเรื่อยๆ เป็นผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังพัฒนาชี้นรายได้หลักจากการส่งออกสินค้าโภคภัณฑ์เหล่านี้ เปล่งแสงและในขณะเดียวกัน ก็เสียเปรียบดุลการค้ามากขึ้นทุกที่ นอกจากนี้ปัญหาการชำระหนี้ต่างประเทศของประเทศไทยกำลังพัฒนาในลักษณะอเมริกา และญี่ปุ่นประจำวันออก ทำให้ระบบการเงินและการธนาคารโลกกระแทกกระทบกระเทือนมาก ทำให้ปัจจัยการค้าระหว่างประเทศลดลง ประเทศไทยกำลังพัฒนาจึงประสบปัญหาขาดแคลนเงินตราห่างประเทศมากขึ้น ด้วยเหตุต่างๆ ดังกล่าวมานี้ ทำให้ประเทศไทยกำลังพัฒนาพยายามหักเขื่องการใช้เงินสกุลแข็งในการค้าระหว่างประเทศ และใช้นโยบายการค้าแบบแลกเปลี่ยน (Counter trade) แทน เช่น ประเทศไทยนำโดยเชียได้มี Counter trade กับคณาค้าและญี่ปุ่น

การค้าแบบแลกเปลี่ยนที่ใช้ในปัจจุบันที่เรียกว่า Counter trade นี้ เป็นการค้าแบบบังคับซื้อสินค้าตอบแทน โดยบังคับให้ประเทศไทยคุ้มครองนำส่งสินค้าของตนเป็นการตอบแทน ซึ่งเป็นระบบการค้าที่เป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยกำลังพัฒนาในสถานะการการค้าในปัจจุบันนี้ เพราะจะช่วยให้การขยายตัวของเศรษฐกิจและเศรษฐกิจท่องเที่ยวได้เพียงพอ กับความต้องการซื้อสินค้าเข้าและยังช่วยให้ประเทศไทยกำลังพัฒนาสามารถกระบายสินค้าออกของตนได้มากขึ้น เพราะประเทศไทยกำลังพัฒนามาก ประสบปัญหาความไม่สงบทั้งในด้านเทคนิคและการตลาดด้วย

สำหรับประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ประสบปัญหาการค้าระหว่างประเทศดังกล่าวด้วย ก็ได้พัฒนาใช้ระบบ counter trade กับประเทศคู่ค้าบางแล้ว

ແດນກຈະເປັນກາຮ້າທີ່ຮູບາລເປັນຜູ້ທຳ ສຳຮັບເອກະນັນ ກົມເພື່ອສ່ວນນັຍ ຜຶ້ງກົມເປັນບຣິຊັກ
ທີ່ໃຫຍ່ ຈ ເກົ່ານັ້ນ ກາຮ້າຮ່ວງປະເທດຂອງໄທຢ ໂດຍເພາະກັບກຸ່ມປະເທດສັງຄົມນີຍໃນ
ຍຸໂປະວັນອອກ ນໍາຈະພັດນາໄປໃນຮູບປອງ Counter trade ໄດ້ມາກຫົ່ນ ເພຣະປະເທດ
ສັງຄົມນີຍໃນຍຸໂປະວັນອອກກົມຄວາມພອໃຈໃນ Counter trade ອູ່ແລ້ວດັ່ງໄດ້ກລ່າວໄວໃນ
ທອນແຮກ ດັ່ງນັ້ນສ່ວນທີ່ນີ້ຂອງຄຳຄາມໃນແບບສອບຄາມຈຶ່ງໄດ້ມຸ່ງທີ່ຈະຄັນຫາທັກນະຂອງຜູ້ສ່ວນອອກ
ແລະສ່ັ້ນເຂົ້າຂອງຝ່າຍໄທ ຜູ້ທ່ານນໂຍບາຍກາຮ້າຂອງຝ່າຍປະເທດສັງຄົມນີຍໃນຍຸໂປະວັນອອກ (ໄດ້ແກ່
ຫຼາກພາສີຍ) ... ແລະຝ່າຍເຈົ້າຫ຾ທີ່ຮ່າຍກາຮ້າຂອງໄທ ເກີ່ວັກກາຮ້າໃນຮູບປອງ Counter
trade ຜຶ້ງໄດ້ສຽບອອກມາເປັນຕາຮາງທີ່ ຕ

ຜູ້ນຳເຂົ້າສ່ວນໃຫຍ່ຮ້ອຍລະ ៤០ ໄນ ເຄຍທຳກາຮ້າກັບປະເທດສັງຄົມນີຍໃນຮູບ
ຂອງກາຮ້າແລກເປັ່ນສິນຄ້າກັບສິນຄ້າ ທຣີ່ທີ່ເຮັດວຽກວ່າ Counter trade ມາກອ່ານຜູ້ນຳເຂົ້າເທົ່ານີ້
ຮ້ອຍລະ ៤០ ມີຄວາມຄືດວ່າກາຮ້າທຳກາຮ້າ ຮະບບາແລກເປັ່ນສິນຄ້າຈະໜ່ວຍໃຫ້ເກີດກາຮ້າຂອງກາຮ້າ
ໄປໄດ້ອັກ ແລະຈະໃຫ້ໄດ້ຕັກກາຮ້າສິນຄ້າບາງປະເທດ ເຊັ່ນ ສິນຄ້າເກະຕຽກຮ່າມ ໃນຂະໜາດທີ່ຜູ້ນຳເຂົ້າເຂົ້ນ ຈ
ທີ່ເທົ່ານີ້ໄມ້ສູ່ພອໃຈທີ່ຈະລອງໃຫ້ວິທີ້ນີ້ ເນັ້ນຈາກຄືດວ່າຈະມີຂໍ້ອັ້ນຢູ່ຍາກແລະຂັ້ນຕອນໃນທາງປົງປັດມາກຫົ່ນ
ໂດຍເພາະບຣິຊັກເລັກນັ້ນຄືດວ່າໄມ້ຄຸນຄໍາໃຫ້ຈ່າຍ ແລະຍັງເກຮງວ່າຈະມີກາຮ້າໄນ່ປົງປັດຕາມສັຫງາ
ຜຶ້ງໃນກາຮ້າທີ່ຈະໃຫ້ວິທີ້ກາຮ້ານີ້ໃນທາງປົງປັດ ຮູບາລຈຳເປັນທົ່ວເລົ້າຕົ້ນກົງເກົ່າທີ່ແລະເກີ່ວຂ້ອງ
ໃນເຮືອງຄ່າງ ຈ ມາກຫົ່ນ

ອຍ່າງໄຮກຕາມ ຜູ້ນຳເຂົ້າບາງຮາຍ (ປະມາຜູ້ຮ້ອຍລະ ១០) ເຄຍໄດ້ໃຫ້ກາຮ້າ
ແລກເປັ່ນສິນຄ້າມາແລ້ວ ແລະພອໃຈໃນວິທີ້ກາຮ້ານີ້ມາກ ແລະຍັງເຫັນດ້ວຍທີ່ຈະໃຫ້ວິທີ້ກາຮ້ານີ້ໃນກາຮ້າ
ຂອຍກາຮ້າ

๑.๒ ບຣິຊັກລົ່ງອອກສິນຄ້າໄທຢ ໄປຢັງປະເທດສັງຄົມນີຍ

ຈາກແບບສອບຄາມທີ່ໄດ້ຮັບຈາກຜູ້ສ່ວນອອກພວນວ່າ ສິນຄ້າທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນ
ສິນຄ້າເກະຕຽກຮ່າມ ໄດ້ແກ່ ຂ້າວ ຂ້າວໂພດ ນ້ຳຕາລທຣາຍຕົນ ມັນສຳປະຫລັງ ຕ້າວສີສັງ ສປປະກະປະປ່ອງ

นอกจากนี้ก็มี ไก่แข็ง เงิน พลาสติกและผ้า เป็นต้น สินค้าที่มีจังหวะโอกาสในการส่งออกต่อไปศิริ
ข้าวคุณภาพดี แผ่นยางร่มครัว และแร่ต่าง ๆ ปริมาณของสินค้าอุตสาหกรรมชนิด เช่น ผ้า น้ำตาล-
ทรายดิบ และสับปะรดกระป๋อง มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่สินค้าอื่น ๆ ยังมีปริมาณส่งออก
ไม่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคากลางของสินค้าประเภทเดียวกันจากประเทศคู่แข่งขัน ปริมาณการผลิต
ของประเทศไทย และนโยบายของประเทศผู้ซื้อซึ่งส่วนใหญ่แล้วองค์กรของรัฐจะทำหน้าที่เป็น
ผู้จัดซื้อและเป็นผู้กำหนดนโยบาย แต่ผู้ส่งออกของไทยหลายรายขายเพิ่มขึ้นโดยการขยายตลาด
ไปยังประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก ราคาของสินค้าออกของไทยที่ส่งไปนั้น
มีราคาไม่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะราคาของตลาดโลกเป็นสำคัญ สินค้าที่มีราคาผันผวนมาก
ได้แก่ ผ้า น้ำตาลทรายดิบ ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง เป็นต้น ส่วนสินค้าที่มีราคาค่อนข้าง
คงที่คือ ถั่วสิสิ ถุงพลาสติก และไก่แข็ง เส้นขับคุณภาพของสินค้าออกของไทยนั้น มีคุณภาพ
ตามมาตรฐานสากล (International Standard) หรือมีฉบับน้ำหนึ่งมีคุณภาพทั้ง เทียบกับ
ต่างประเทศหรือคู่แข่ง ยกเว้นสินค้าบางชนิด เช่น น้ำตาลทรายดิบที่บางบริษัทในประเทศไทยส่งออก
ไปยังโซเวียตมีคุณภาพด้อยกว่า นำเข้าทรายดิบของประเทศไทยอสเตรเลียเช่นชีง เป็นคู่แข่ง ข้าวโพด
ก็เช่นกัน มีบางบริษัทที่ส่งออกไปยังโซเวียตด้วยคุณภาพที่ดีกว่าข้าวโพดจากสหรัฐอเมริกาชีง
เป็นคู่แข่งสำหรับ สาธารณรัฐยังเป็นคู่แข่งสำหรับในสินค้าอีกหลายชนิด เช่น ถั่วสิสิ ไก่แข็ง เงิน ข้าว
และข้าวโพด ประเทศคู่แข่งของไทยที่ส่งสินค้าออกจำหน่ายแก่ประเทศไทยส่วนใหญ่ คือ

ผ้า	- เกาหลีใต้ ไต้หวัน จีน และอินโดนีเซีย
น้ำตาลทรายดิบ	- ออสเตรเลีย และบรัสเซล
ถุงพลาสติก	- ไต้หวัน
สับปะรดกระป๋อง	- ฟิลิปปินส์
ถั่วสิสิ	- สหรัฐอเมริกา
ไก่แข็ง เงิน	- สหรัฐอเมริกา
ข้าว	- สหรัฐอเมริกา อิตาลี อาร์เจนตินา จีน ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย
มันสำปะหลัง	- จีน
ข้าวโพด	- สหรัฐอเมริกา และอาร์เจนตินา

ผู้ส่งออกสามารถรับสิทธิประโยชน์ในการส่งออก โดยการขอคืนเงินอากรของ
วัตถุดิบที่นำเข้ามาผลิตเพื่อการส่งออก การขอคืนหย่อนค่าธรรมเนียมไฟฟ้าสำหรับการผลิตเพื่อส่งออก
ตลอดจนการขายตัวเงินทางการค้าต่างประเทศ(เช่น L/C)ให้แก่ธนาคารในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
(ร้อยละ ๗ ต่อปี แต่อาจต่อรอง เป็นร้อยละ ๖.๔ ได้) สิทธิประโยชน์เหล่านี้สามารถลดต้นทุน
ของการส่งออกได้บ้าง จากการสำรวจพบว่า เฉพาะสินค้าผ้าและถุงพลาสติกเท่านั้นที่เคยได้
รับคืนเงินอากรวัตถุดิบจากการซื้อขายสินค้าและสับประด
กระป่อง จากการสำรวจพบว่าผู้ส่งออกประมาณ ๕๐% จะขายลดตัวเงินให้กับธนาคารเพื่อรับ
สิทธิประโยชน์นี้ยังเห็นว่าการคืนอากรวัตถุดิบและการขายลดตัวเงินมีความสำคัญที่สุดในบรรดา
สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ

ในการขอรับสิทธิประโยชน์หรือความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐบาลพบว่า
๓๓% เคยประสบปัญหาในการติดต่อซึ่งได้แก่ การจ่ายเงินล่าช้าในสมัยแรก แต่ปัจจุบันได้ปรับปรุง
ให้ดีขึ้นแล้ว ละปัญหาที่ต้องจ่ายเบี้ยบ้ายรายทางให้แก่เจ้าหน้าที่ ผู้ส่งออกมีความเห็นว่าการ
อำนวยความสะดวกในการติดต่อการแนะนำไม่ค่อยมี เพราะเจ้าหน้าที่ขาดความรู้และขาดการประสานงาน
กับหน่วยงานอื่น ๆ

สำหรับการใช้บริการของศูนย์บริการส่งออกของกรมพัฒนาธุรกิจสัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์นั้น
ประมาณ ๖๐% ได้ใช้บริการของศูนย์ฯ บ้าง เพื่อให้ศูนย์ฯ หาลูกค้าเพิ่มให้หรือขยายฐานลูกค้าต่าง ๆ
บางส่วนทางศูนย์มากกว่า๑๐๐๐ ลูกค้า ผู้ส่งออก ๔๙% นั้น ความเห็นว่าทางศูนย์ฯ ในการส่งออกมี
ประโยชน์น้อย มีเพียง ๙% ที่เห็นว่าศูนย์ฯ ให้ประโยชน์มาก นอกนั้นไม่มีความเห็น เพราะไม่
เคยติดต่อ กับทางศูนย์ฯ

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งออก (ตารางที่ ๖)

ในการพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งออกนั้นพบว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบริษัทผู้ส่งออกมีอยู่หลายประการ เช่น ปัญหาการไม่มีการกำหนดมาตรฐานสินค้าไทยที่แน่นอน ไม่ยอมรับสินค้าโดยอ้างว่าคุณภาพไม่ตรงตามที่สั่ง ปัญหานี้มีความตื้นในสินค้าบางชนิด ปัญหาในการติดต่อเจรจา ปัญหาการส่งสินค้าล่าช้า และปัญหาแหล่งซื้อขายลูกค้าไม่มีเงิน นอกจากนั้นก็เป็นปัญหาในเรื่องของการขนถ่ายสินค้าในบริเวณท่าเรือน้ำลึก เช่น เกาะสีชัง ซึ่งทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้นในการน้ำที่เรือขนส่งไม่สามารถบรรทุกได้หมด เป็นต้น

บริษัทเหล่านี้ยังพบว่า ใน การส่งออกนั้น ขั้นตอนการคำนึงงานของกรมศุลกากรมีมากเกินไป งานล่าช้า ประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ยังไม่เป็นที่พอใจแก่กิจการเหล่านี้ อัตราภาษีและการการส่งออกนั้นยังสูงมาก และนโยบายของรัฐบาลก็ไม่แน่นอน ทำให้ลูกค้าในประเทศสังคมนิยมไม่แน่ใจในการสั่งซื้อสินค้าไทย การให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ก็ควรพิจารณาหาอุปทางให้มีมากขึ้น รัฐบาลควรเข้ามายืนหนาทในการสนับสนุนการผลิตและการตลาดที่เอื้ออำนวยต่อการขยายตัวในการทำการค้ามากขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนถึงการมีการให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงิน เช่น ให้ขาย ลดตัวเงินนานกว่า ๑๘๐ วัน การศึกษา อาการวัตถุคุณภาพทำให้รวดเร็วกว่านี้ และสะดวกมากขึ้น และควรคืนอากรวัตถุคุณภาพให้ความร้อยละของวัตถุคุณภาพที่ใช้จริง ๆ สำหรับอุปกรณ์ที่เก็บในการตั้ง Export processing zone นั้น ผู้ส่งออกส่วนใหญ่เห็นว่า เหมาะกับสินค้าอุตสาหกรรมและเหมาะสมกับกิจการที่เปิดใหม่ กิจการที่ดำเนินการอยู่แล้วไม่เต็มใจย้ายไปอยู่ในเขตดังกล่าวถึงร้อยละ ๓๒ ในขณะที่กิจการที่เหลือนั้น ยังไม่แน่ใจว่าจะย้ายไปหรือไม่

ข้อคิดเห็นในเรื่องแนวทางขยายการค้า (ตารางที่ ๗)

ผู้ส่งออกหลายราย เคยมีประสบการณ์กับการทำการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้ามาก่อน (ประมาณร้อยละ ๑๓ ของผู้ส่งออกที่ตอบแบบสอบถาม) อีกร้อยละ ๘๗ นั้น ไม่เคยทำมาก่อนเลย สำหรับบริษัทที่เคยแลกเปลี่ยนสินค้ากับสินค้า โดยการหักล้างแลอี้กันนั้น พบร่วมความพอใจในการค้าด้วยวิธีนี้ และเห็นด้วยว่า เป็นวิธีที่จะขยายการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศสังคมนิยม ในยุโรปตะวันออก สำหรับพวกที่ไม่เคยทำการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้า เมื่อได้ฟังความคิดเห็น กับเรื่องการแลกเปลี่ยนสินค้ากับสินค้าแล้ว ๘๐% ตอบว่าพอใจที่จะทำการค้าด้วยวิธีดังกล่าว เพราะเชื่อว่าจะขยายมูลค่าการค้าได้มาก เนื่องจากทางประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ และสินค้าที่ทำการค้านั้นสามารถแลกกันได้ และเป็นการติดต่อที่เป็นระบบกับส่วนกลางของประเทศคู่ค้า ส่วนพวกที่ไม่เคยทำการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้าต่อสินค้า และไม่พอใจที่จะดำเนินการ เช่นนั้นก็เนื่องจากว่าไม่มีบุคลากรที่เชี่ยวชาญในสินค้าที่จะส่งเข้าเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินค้าออก ทั้งนี้ เพราะว่าบริษัทไม่เคยทำการค้ากับชนิดของสินค้าเข้าสังกัดว่า จึงทำให้มองเห็นว่าการแลกเปลี่ยนสินค้ากันนั้น เป็นเรื่องง่ายมาก และอาจต้องใช้ตนอนมาก ทำให้เสียเวลาในการติดต่อเจรจา ทำให้ขาดความสะดวกซึ่งแทนที่จะขยายการค้า อาจทำให้การค้าลดลงก็ได้

ผู้ส่งออกได้เสนอแนะถึงความเป็นไปได้ในการใช้วิธีแลกเปลี่ยนสินค้าในการทำการค้ากับประเทศไทยสังคมนิยม โดยที่ข้อเสนอแนะดังกล่าว เน้นถึงบทบาทของรัฐบาลในการเป็นผู้นำทางด้านการพาณิชย์ เช่น สอบถามประเทศคู่ค้าว่าสินค้าใด เป็นที่ต้องการของตลาด ควบคุมดูแลการค้า และการทำแผนงานหรือ เป้าหมายการเจรจา เป็นรายปี รัฐบาลยังควรที่จะเป็นผู้ให้ความมั่นใจทางด้านการเงิน เช่น ควรค้ำประกันเงินที่ไม่จ่ายให้ เช่น การออก export credit guarantee รัฐบาลควรสนับสนุนให้บริษัทขนาดต่าง ๆ เข้ามาผนึกกำลังในการค้านี้อย่างเท่าเทียมกันด้วย นอกจากนั้น การโฆษณาโดยให้ข่าวสารข้อมูล การเจรจาตกลงและความร่วมมือทางด้านธุรกิจและการเงินระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทยสังคมนิยมควรได้รับการสนับสนุนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม แนวทางการขยายการค้าโดยวิธีการอื่น ๆ นั้น ผู้ส่งออกก็ยังพึงใจการค้าแบบเสรีอยู่มาก โดยเสนอให้มีการทำสัญญาระหว่างพ่อค้าไทยกับรัฐบาลประเทศคู่ค้าโดยตรง ไม่ประสลักษ์ให้มีคนกลางในการทำการค้า การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลในเรื่องสินค้า มาตรฐานสินค้า การบริการด้านการเปิดแหล่งที่ร่วตเริ่ว การสนับสนุนการรวมรวมสินค้าเข้าสหตือคิวไว้เพื่อทะยอยส่งออก สิ่งเหล่านี้ยังต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลอยู่ต่ำราบท่าที่บังมีการค้าแบบเสรีดังที่เป็นอยู่

จึงอาจกล่าวได้ว่า ในพัฒนาของผู้ส่งออกและผู้นำเข้านั้น ต้องการให้รัฐบาลเป็นผู้ชี้นำและอำนวยความสะดวกทั้งทางการเงินและการตลาดอยู่เป็นอย่างมาก แต่ต้องการอิสระในการประกอบการค้าด้วยตนเองอย่างภายในขอบเขตหนึ่ง

๒) ความคิดเห็นของชาติพัฒน์ที่ประจำอยู่ในประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์ชาติพัฒน์ของประเทศไทย เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการขยายการค้ากับประเทศไทย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ชาติพัฒน์โภelanด์

การค้าระหว่างประเทศไทยกับโปแลนด์นั้นมีความเจริญเติบโตกันอย่างค่อนข้างช้า ก็ เพราะว่าโปแลนด์มักนิยมค้าขายกับประเทศไทยในยุโรปก่อนมาเด็ตั้ง เดิมแล้ว นอกเหนือนั้น ระบบทางระบบทั่วไปของโปแลนด์กับไทยก็ออกจะใกล้มากเมื่อเปรียบเทียบกับยุโรป สิ่งนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปริมาณการค้าของทั้งสองประเทศเพิ่มขึ้นอย่างค่อนข้างช้า แต่อย่างไรก็ตาม ชาติพัฒน์โภelanด์ยืนยันว่าความซัดแย้งกันหรือปัญหาการเมืองนั้นไม่มีแน่นอน

ในการทางานขยายการค้าให้มากขึ้นนั้น ทางโปแลนด์จะพยายามซื้อสินค้าจากไทยมากขึ้น เช่นข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด เป็นตน และจะพยายามติดต่อแลกเปลี่ยนสินค้าประเภท Consumer Goods ระหว่างห้างสรรพสินค้าของไทยกับโปแลนด์ให้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรจัดให้มีงานแสดงสินค้าของทั้ง ๒ ประเทศนี้ให้บ่อยครั้งขึ้น ก็จะช่วยขยายการค้าให้มากขึ้นได้

ชุดพาณิชย์โปแลนด์ยอมรับว่าในการขยายการค้าดังกล่าวนั้นระบบการแลกเปลี่ยนสินค้า (Barter System) เป็นเครื่องมือที่สำคัญมากเกือบจะเรียกได้ว่าเป็นทางเดียวที่ทำได้ และในขณะนี้ทางโปแลนด์กำลังพิจารณาถึงการแลกเปลี่ยนสินค้ากับภาคธุรกิจเอกชนของไทยอยู่

ชุดพาณิชย์โภคสลาเวีย

ชุดพาณิชย์ให้ความเห็นว่าบริการการค้าระหว่างไทยกับญี่ปุ่นสลาเวียที่บังมีอยู่นั้น มีสาเหตุมาจากการค้าระหว่าง ๒ ประเทศยังไม่รู้จักกันดีมากพอ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยอีกฝ่ายนั้น ซึ่งดังต่อไปนี้ ๑. ประเทศญี่ปุ่นสลาเวียซึ่งอาหารทะเลและของไทยโดยผ่านอิตาลี เพราะยังไม่รู้จักกันดี แต่ขณะนี้กำลังหาอุปกรณ์ที่จะซื้อโดยตรงกับไทยอยู่ นอกเหนือการที่ทั้งสองประเทศเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ดังนั้น การค้าของทั้งสองประเทศจะมีความหลากหลายกับประเทศไทยที่พัฒนาแล้วมากกว่า ซึ่งเขามองว่าเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ

ญี่ปุ่นสลาเวียยังไม่เคยใช้ระบบการแลกเปลี่ยนสินค้า (Barter) กับไทย แต่ศึกษาว่าการแลกเปลี่ยนสินค้ากันก็สนิท แต่ทั้งนี้ความร่วมมือกัน ในด้านอื่น ๆ ด้วย เพื่อที่จะได้ส่งเสริมให้มีปริมาณการค้าระหว่างกันให้มากขึ้น

ชุดพาณิชย์โซเวียต

โซเวียตมีความเห็นแตกต่างไปกว่าทั้ง ๒ ประเทศข้างต้น คือมีความเห็นว่าความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับโซเวียตนั้นยังไม่เพียงพอควรที่จะมีความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ (Economic Assistance) เข้ามายังเพื่อให้เกิดเสถียรภาพในการค้าระหว่างกันมากยิ่งขึ้น

ในการขยายปริมาณการค้าระหว่างกันนั้น โซเวียตเห็นว่าจะต้องเพิ่มความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจให้มากขึ้น นอกจากนี้แล้ว โซเวียตอยากให้ไทยทางเดียวที่เก็บข่าวการค้าให้รัดกุมขึ้น เช่น เมื่อไรก็ตามที่หนังสือพิมพ์และวิทยุออกข่าวการค้า เช่น โซเวียตสนใจจะซื้อข้าวโพดจากไทย เป็นต้น ก็จะมีผลทำให้ราคاخ้าวโพดขยับสูงขึ้นจนบางครั้งราคากลาง เกินไปที่โซเวียตจะซื้อได้

ซึ่งเป็นผลทำให้ปริมาณการค้าลดลงกว่าที่ควรจะเป็น นอกจ้านี้แล้ว โซเวียตยังอยากรื้นการแสดงสินค้าให้มีบ่อบรรค์ซึ่น อันจะเป็นการทำให้ปริมาณการค้าระหว่างสองประเทศเพิ่มขึ้นได้

๙) เจ้าหน้าที่ของไทยที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนั้น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้อง ได้ให้ข้อคิดเห็นว่า การค้ากับประเทศสัมคมนิยมนี้น่าจะขยายไปในแนวของ counter trade เช่นกัน ทางรัฐบาลไทยก็ได้เริ่มทำการแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศเหล่านี้แล้วบางประเทศ และต้องการสนับสนุนให้เอกชนทำต่อไป เมื่อมีอุปสรรคในการเจรจาที่จะต้องเป็นไปในรูปของรัฐบาล กับรัฐบาลอยู่บ้าง เป็นเหตุให้การเมืองยังคงนำการค้าอยู่ เอกชนเองอาจจะไม่มีแรงจูงใจในการศึกษาค้าขายเท่าที่ควร

๔. ขอสรุปและเสนอแนะ

ในด้านการค้าระหว่างประเทศไทย ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีโอกาสดีในการแข่งขันในตลาดโลกได้ดีกว่าประเทศไทยที่กำลังพัฒนา ทั้งนี้เนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ ตลอดจนเทคโนโลยีที่สูงกว่า ทำให้ประเทศไทยที่กำลังพัฒนาไม่มีโอกาสที่ดีนัก ในการที่จะส่งสินค้าออกของคนไปขายแข่งกับประเทศอื่น ๆ ในตลาดโลก ทั้งนี้เพราะว่าสินค้าส่วนใหญ่ของประเทศไทยที่กำลังพัฒนาอันเป็นสินค้าเกษตรกรรมมักจะถูกกีดกันด้วยสิ่งต่าง ๆ เช่น โควต้า หรือการขาเข้า ซึ่งมีอยู่มากข้างอยู่บ้างแลกด้วยกันไป ซึ่งจัดได้ว่า เป็นอุปสรรคของประเทศไทยที่กำลังพัฒนาอยู่บ้าง นอกจากนี้แล้วยังมีอุปสรรคกีดขวางที่ไม่ใช่ภาษีหรือโควต้า (Non tariff barriers) ในรูปเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น การบรรจุหินห่อ มาตรฐานของสินค้าที่ได้ถูกกำหนดไว้ เป็นต้น

นับตั้งแต่ปี ๘๕๐๔ เป็นต้นมา ประเทศไทยที่พัฒนาแล้วได้ให้สิทธิ์โดยการ
ลดหย่อนทรัพย์ เว้นภาษีอากรขาเข้าให้แก่สินค้าจากประเทศไทยมีจำนวนเกือบ ๓๐ ประเทศ
ในจำนวนนี้มีประเทศไทยกลุ่มสังคมนิยมที่พัฒนาแล้วอยู่ด้วย เช่น สหภาพโซเวียต โปแลนด์
บัลแกเรีย เช็กโสโลวาเกีย และยังการ เป็นต้น สินค้าที่ได้รับสิทธิ์โดยเด็ดขาดล่ามีทั้ง
สินค้าประเภทอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมด้วย อันเป็นการเอื้อประโยชน์แก่ผู้ส่งออก
ของไทยในด้านความได้เปรียบ เทียบเท่าความสามารถแข่งขันกับสินค้าจากประเทศไทยอื่นที่ไม่ได้รับ
สิทธิ์โดยอันนี้ได้ดีขึ้น แต่เป็นที่ปรากฏว่าบันแต่ได้รับสิทธิ์โดยเด็ดขาดนี้ปริมาณการค้าของประเทศไทย
ที่ส่งออกไปยังประเทศไทยประมาณวันละกว่าครึ่งล้านชิ้น มีได้เพิ่มมากขึ้นเท่าไรนัก ซึ่งที่ได้เห็น
ถึงความสนใจของผู้ส่งออกของไทยว่ามีได้เห็นความสำคัญของตลาดในแถบนี้เท่าที่ควร

จากด้านเลขของมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับประเทศไทยในปีประมาณวันออกที่
ค่อนข้างแปรผันขึ้นลงอย่างค่อนข้างมากนั้น ซึ่งที่เห็นได้ชัดว่าขาดฐานของความสัมพันธ์
ทางการค้าที่มีลักษณะแบบแนวต่อ กัน การค้าที่มีขึ้นนั้นเป็นไปในลักษณะที่จ่ายอมความภาวะ
เศรษฐกิจและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละปีมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับความต้องการระเบียบของการ
ส่งสินค้าเข้าและออกระหว่างกัน ซึ่งจัดได้ว่า เป็นสิ่งซึ่งจะต้องทำการแก้ไขกันต่อไปอีก ปัจจัย
ที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างกันนี้คงจะต้องประกอบไปด้วยข้อตกลงแบบให้
สัมภัยบันต่อ กิจกรรมที่เกี่ยวกับภาวะของตลาดทั้ง ๒ ฝ่าย การเอื้ออำนวยของสภาพการเมือง
และความสัมพันธ์ระหว่างกันแบบประเพณีที่มีต่อ กัน (Traditional ties) เป็นต้น การวัด
ความสัมพันธ์ระหว่างกันนั้นไม่อาจที่จะวัดโดยดูจากด้านเลขทางการค้าระหว่างกันแต่อย่างเดียว
เท่านั้น แต่อาจจะต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ทางด้านอื่น ๆ เช่น ความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ
อาทิ เช่น อิทธิพลความสัมพันธ์กับประเทศไทยในปีประมาณวันออกอย่างลึกซึ้ง เพราะได้มีการนำเข้า
เงินทุนและเทคโนโลยีเข้าไปในอิทธิพลจำนวนมากในรูปของการให้สินเชื่อระยะยาวทำให้
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยแบบแนวต่อ กัน

ประเทศไทยมุ่งเน้นอุตสาหกรรมโดยการให้ความสำคัญแก่ภาคอุตสาหกรรมหนักของประเทศไทย เช่น โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์อุตสาหกรรม ต่าง ๆ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า "Intermediate demand-oriented industries" ทำให้เกิดประสบการณ์ในการผลิตสินค้าประเภททุนขึ้นมา สินค้าที่ยังขาดอยู่ก็ทดแทนโดยการนำเข้ามาจากต่างประเทศ ในทางตรงกันข้าม ประเทศไทยกำลังพัฒนาอย่างประเทศไทยก็เริ่มต้นพัฒนาอุตสาหกรรมไปในด้านด้าน Final demand oriented กล่าวคือ ให้ความสำคัญแก่โรงงานที่รับทำสินค้าเพื่อสนับสนุนความต้องการของผู้ซื้อในต่างประเทศโดยตรง เช่น อุตสาหกรรมอาหารกระป๋องที่ผลิตจากวัสดุดีบุนในประเทศไทย ผลิตภัณฑ์การเกษตรและวัสดุดีบุน ต่าง ๆ เชือด้า และสิ่งทอ เป็นต้น

อุปสรรคต่อการส่งสินค้าออกไปยังประเทศไทยในกลุ่มยุโรปจะวันออกก็คือ ความไม่มั่นใจในการได้รับเงินจากแหล่งที่เป็นมา ทั้งนี้ เพราะว่าประเทศไทยในกลุ่มยุโรปจะวันออกบางประเทศนั้น ในบางขณะก็ขาดแคลนเงินตราต่างประเทศอย่างรุนแรง ทำให้ไม่อาจชำระเงินค่าสินค้าได้ ตัวอย่างในเรื่องนี้ก็ได้แก่ กรณีที่บริษัทวิทยาคมจำกัด ได้ร้องเรียนต่อสภากองการค้าแห่งประเทศไทย และรัฐบาลได้ผ่านกระทรวงการต่างประเทศว่า ประเทศไทยไม่ได้ตั้งขาระเงินซื้อข้าวจำนวน ๒,๖๒๐,๐๐๐ เหรียญสหราช หรือประมาณว่า ๖๐ ล้านบาท โดยที่บริษัทวิทยาคมได้ขายข้าวให้กับบริษัทวิทยาคมได้ขายข้าวให้กับบริษัท MERCUR STATE ENTERPRISE FOR TRADE OF ROMANIA เป็นจำนวน ๙๐,๐๐๐ เมตริกตัน เป็นมูลค่าทั้งสิ้น ๓,๗๒๐,๐๐๐ เหรียญสหราช เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๒๕ แต่ได้รับเงินมาทั้งสิ้น จนถึงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๒๕ เพียง ๔๐๐,๐๐๐ เหรียญสหราชเท่านั้นเอง แม้จะได้พยายาม เทล็อกซ์และทำหนังสือทวงถามไปเป็นจำนวน ๑๐ กว่าครั้ง ก็ยังไม่ได้คำตอบจากทางโรمانาเนีย แหล่งที่เป็นมา ก็เป็นธนาคารของรัฐบาลโรมาเนียเองด้วย จึงทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ามีการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศอย่างรุนแรง การค้ากับทางโซเวียตก็เช่นเดียวกัน เป็นที่ทราบกันดีอยู่ว่าในบางครั้ง ถ้าผู้ส่งออกต้องการส่งสินค้าไปปั้งโซเวียต ผู้ส่งออกจะได้รับคำตอบว่าไม่รับซื้อที่จะให้สินค้านั้นเข้าประเทศไทยได้ แต่ต้องช่วยหาทางจัดหาเงินตราค่างประเทศให้ด้วย โดยอาจจะต้องหาทางซื้อสินค้าอยกมารจากประเทศไทยโซเวียตบ้าง

การขาดแคลนเงินตราและจากระบบการปกครองของประเทศไทยประเทศไทยเป็นรัฐที่มีลักษณะเป็น Planned Economy ดังที่กล่าวมาในตอนต้นนี้ ทำให้มีแนวทางในการขยายการค้า อาจต้องดำเนินการค้าต่อ กันโดยวิธีการแลกเปลี่ยนสินค้ากันโดยตรง ซึ่งประเทศไทยสังคมนิยมก็พอจะดำเนินการนี้มาก (จากข้อสรุปการสัมภาษณ์ผู้ดูการค้า) ในไทยได้หันไปใช้วิธีการนี้กับประเทศไทยในกลุ่มสังคมนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุบัติการณ์ ไทยได้หันตัวจะเห็นได้จากการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจที่ทำนายปรับรัฐบาลเมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ว่า ที่ประชุมเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในเรื่องการแลกเปลี่ยนผลผลิตการเกษตร และปัจจัยการผลิตทางเกษตรกับต่างประเทศ คือ ให้มีการเจรจาแลกเปลี่ยนปุ๋ย เคมีกับผลผลิตการเกษตรปี ๒๕๔๕-๒๕๔๖ คือ แลกปุ๋ยเคมีจำนวน ๖ หมื่นตัน จากสหภาพโซเวียตกับข้าวโพด เจรจาแลกปุ๋ยจำนวน ๖ หมื่นตัน จากสาธารณรัฐกาหลีกับมันลำปะหลัง (มันเส้น) และข้าวโพด และแลกปุ๋ยไม่เกินต หมื่นตัน จากสาธารณรัฐประชาชนโรมาเนียกับข้าวโพดไทย หลักเกณฑ์ในการเจรจาแลกเปลี่ยนให้ยึดหลักตามมติ ครม. เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๕ คือ ในส่วนปัจจัยในการผลิตต้องเป็นสินค้าที่ไทยต้องนำเข้าจากต่างประเทศทั้งแบบวัตถุดิบ หรือล้ำเร็ว แล้วราคานั้นไม่สูงกว่าท้องตลาด ส่วนผลผลิตผลการเกษตรที่นำไปแลก ประเทศไทยต้องเป็นตลาดใหม่ของไทย หากเป็นตลาดเก่าคงซื้อแล้วต้องเป็นส่วนเกินสูงกว่าประมาณที่ได้สั่งซื้อในปีสุดท้ายจากไทย ราคานี้ขายต้องไม่ต่ำกว่าราคากลางโลก และเป็นราคานี้ที่เกษตรกรไทยได้ประโยชน์ นอกจากนี้ ประเทศไทยต้องไม่นำสินค้าผลผลิตผลการเกษตรนั้นไปขายต่อประเทศไทย ภาระงานนี้เมื่อเจรจาแล้วก็ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์นำผลเจรจาเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรีที่เป็นรายๆ กันจะลงนามในสัญญาข้อตกลง

การดำเนินการแลกเปลี่ยนสินค้าดังกล่าว จึงให้เห็นถึงแนวโน้มในอนาคตว่า คงจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นอีกต่อไป เพราะได้มีการกำหนดวิธีการกันไว้แล้วบ้าง เช่นในบางอย่างคงจะต้องมีการเจรจาผ่อนปรนกันอีก บทบาทของรัฐในเรื่องนี้คงเป็นสิ่งที่หลักเลี่ยงไม่ได้ และถ้าไทยต้องการที่จะขยายการส่งออกของสินค้าเกษตรกรรมแล้ว การแลกเปลี่ยนก็จะต้องเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการค้าระหว่างประเทศไทยโดยเฉพาะสำหรับประเทศไทย

ในยุโรปตะวันออก ลุ่ทางของกาญญาภารค้าระหว่างกันก็คงจะต้องเปลี่ยนรูปไป ซึ่งในกรณีนี้ ผู้ศึกษาไว้จึงมีความเห็นว่า รัฐบาลไทยควรให้ความสนใจต่อการจัดตั้งองค์กรร่วมระหว่างภาค รัฐบาลและภาคเอกชนขึ้นมา องค์กรที่ไม่จำเป็นต้องเป็นองค์กรขนาดใหญ่อย่าง คณะกรรมการ ร่วมระหว่างรัฐบาลกับภาคเอกชน (กรอ.) เพราะมีทั้งสมาคมอุตสาหกรรมไทย สมาคมธนาคารไทย สภาหอการค้าไทย และเจ้าหน้าที่รัฐบาลอีกมาก แต่น่าจะเป็นองค์กรที่เล็กลงมา และมีความคล่องตัวสูง คือ ประกอบด้วยผู้แทนระดับอธิบดีหรือรองอธิบดีหรือรองอธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ผู้แทนจากองค์การคลังสินค้า กระทรวงพาณิชย์ (อศส.) ผู้แทนจากองค์การคลาตเพื่อการเกษตร (อศก.) ของกระทรวงเกษตร และสภาหอการค้าไทย ก็น่าจะเพียงพอแล้ว แต่ถ้ารัฐบาลไทยมีนโยบายที่จะให้เอกชนทำการค้าให้มากที่สุด และรัฐบาลต่างประเทศอาจเพียงการติดต่อกับเอกชน โดยไม่ยกติดต่อกับหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ก็อาจจะตัด อศส. และ อศก. ออกไปได้ จะได้คล่องตัวมากขึ้น องค์กรที่มีภาระการค้าต่างประเทศและสภาหอการค้าไทยเป็นหัวหอกนี้ คงจะช่วยได้มากในการเจรจาค้าขายแบบแลกเปลี่ยนสินค้า เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือของประเทศคู่ค้า และเพื่อความรวดเร็วทางการค้าแบบเอกชนได้ และผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าจะดีกว่าแบบเดิมที่ปล่อยให้เอกชนทำกันไปคนละที คุณภาพอย่างปัจจุบันนี้ บทบาทของกรมการค้าต่างประเทศที่เข้าไปนั้นมิได้เข้าไปเพื่อควบคุม แต่เพื่อเป็นที่เสียงในการเจรจา เป็นบทของ "ผู้ช่วยเหลือ" มากกว่า ทึ้งนี้เพราะประเทศไทยจะต้องมีความพยายามอย่างมากที่จะเจรจากับหน่วยงานของรัฐบาลอยู่อย่างแน่นอน

สิ่งที่ต้องระวังไว้เสมอคือ ไม่ว่าจะมีองค์กรรูปแบบใดขึ้นมาเพื่อทางขยายการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้านี้ก็ตาม จะไม่มีทางสำเร็จลุล่วงไปได้เลยถ้าค้าทั้ง ๒ ฝ่าย มิได้ให้ความสนใจที่จะปฏิบัติตามความประเพณีการค้าสากลที่ดีงาม เช่น การขนส่งตรงเวลา คุณภาพของสินค้าถูกต้องตามการสั่งซื้อแลกเปลี่ยน และการชำระเงินครบถ้วนตามกำหนดเวลา เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทั้งสองฝ่ายพึงต้องกำชับให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ตารางที่ ๖

สรุปเป้าหมายทางการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างไทยกับประเทศสังคมนิยม

ด้านการล่วงออก	ร้อยละของผู้ล่วงออก ที่ประสบปัญหา	ด้านการนำเข้า	ร้อยละของผู้นำเข้า ที่ประสบปัญหา
๑. เรือที่มาสรับสินค้าไม่อาจรับสินค้าได้ หมดจากท่าเรือคลองเตยในบางครั้ง ทำให้ต้องแยกส่งสินค้าจากท่าเรืออื่น หรือมีฉะนั้นก็ทำให้ส่งสินค้าไม่ทันตาม กำหนด	๔๐	๑. สินค้าคุณภาพยังไม่มีดีหรือ ไม่สม่ำเสมอ ๒. การส่งมอบสินค้าล่าช้าหรือ สินค้าเสียหายตลอดจนความ ไม่สะทกในการออกแบบของ	๗๗
๒. ค่าระหว่างเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ	๔๐	๓. ภาระน้ำหนักเพิ่มน้อย	๙๐
๓. การจ่ายเงินสิทธิประโยชน์ล่าช้า ในระยะแรก ๆ	๗๗	๔. สินค้ามาไม่ครบจำนวนหรือ ถูกโอนไปที่ท่าเรือ	๙๐
๔. L/C ของลูกค้าไม่ยืนยัน	๑๗		
๕. ลูกค้าไม่ยอมรับสินค้า เพราะล่วงช้า หรืออ้างว่าคุณภาพไม่ตรงตามสั่ง	๑๗		

ที่มา จากข้อมูลของผู้ล่วงออก ๑๔ ราย ผู้นำเข้า ๑๘ ราย

ตารางที่ ๗

สรุปความเห็นในการขยายการค้าด้วยวิธีแลกเปลี่ยนสินค้า (Counter Trade)

เอกชน		ชุมพาณิชย์ประเทศไทยสังคมนิยม	เจ้าหน้าที่ไทย
ผู้ล่วงออก	ผู้นำเข้า		
๑. เห็นด้วย ๑๐๐% สำหรับผู้ที่เคยใช้รัฐมีมาก่อน	๑. เห็นด้วย ๑๐๐% สำหรับผู้ที่เคยใช้รัฐมีนี้	เห็นด้วย	เห็นด้วยและอย่างสนับสนุนให้เอกชนเป็นผู้ทำ โดยรัฐบาลอาจช่วยในตอนต้นแรก
๒. ๕๐% ของผู้ที่ไม่เคยใช้มีความเห็นด้วยและสนใจจะลองทำ	๒. ๕๕% ของผู้ที่ไม่เคยใช้มีความเห็นด้วย		
	๓. บริษัทเล็กคิดว่าขั้นตอนยุ่งยาก และค่าใช้จ่ายในการนี้สูง		
	๔. คิดว่าคงใช้ได้เฉพาะสินค้าเกษตร		

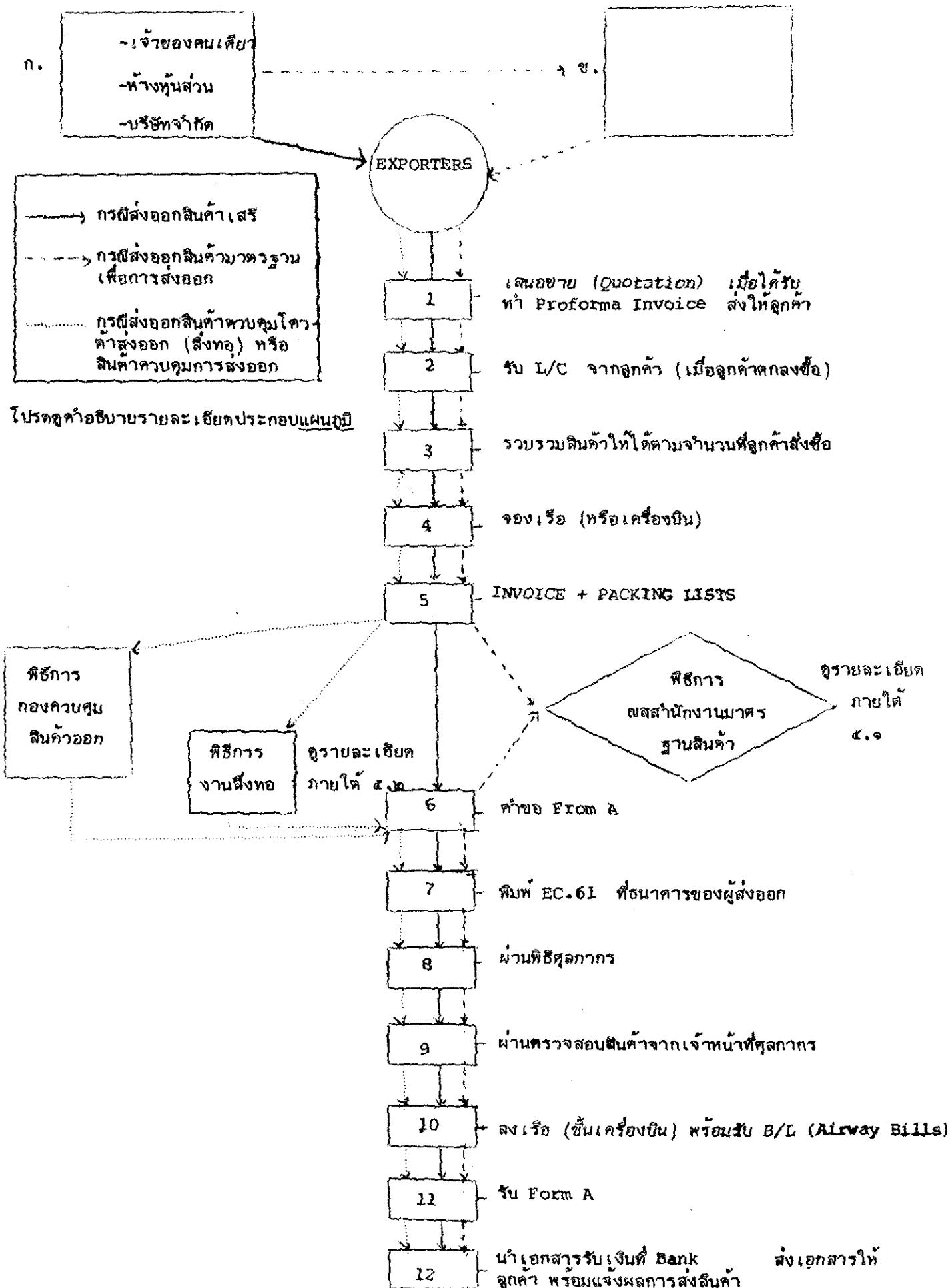
ที่มา จากข้อมูลของผู้ล่วงออก ๑๔ ราย ผู้นำเข้า ๑๘ ราย

ภาคผนวก

ก. แผนภูมิขั้นตอนการส่งออก

หากเป็นพาณิชย์โดยบุคคลประจำค่าว่าจะทำการส่งออก
ในรูปดังนี้

จดหมายเบียนผู้ส่งออกลินค้ามาตรฐาน

ข. ขั้นตอนการส่งออก

ก. จดทะเบียนประกอบธุรกิจการพาณิชย์ โดยระบุวัตถุประสงค์ไว้ด้วยว่า ทำการค้าเพื่อการส่งออก ในรูปลักษณะ

ก.๑ บุคคลธรรมดาทำการค้าส่งออก

ก.๑.๑ จดทะเบียนพาณิชย์ที่กรรมทะเบียนการค้า

ก.๑.๒ จดทะเบียนการค้าที่กรมสรรพากร

ก.๒ จดทะเบียนนิติบุคคลในรูป

ก.๒.๑ บริษัทจำกัดที่กรรมทะเบียนการค้า

ก.๒.๒ ห้างหุ้นส่วนที่กรรมทะเบียนการค้า โดยแยกห้างหุ้นส่วนออกได้ ๒ ประเภท คือ

ก.๒.๒.๑ ห้างหุ้นส่วนจำกัด

ก.๒.๒.๒ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล

หัวข้อ ก.๒.๒.๑ และ ก.๒.๒.๒ ต้องจดทะเบียนการค้าที่กรมสรรพากรด้วย เมื่อ จดทะเบียนประกอบธุรกิจในรูปใดรูปหนึ่งดังกล่าวข้างต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการส่งออก และจดทะเบียนการค้าแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจก็เป็น Exporter ได้ หลังจากรับ Order ขั้นตอนที่ผู้ส่งออกจะปฏิบัติมีดังนี้คือ

(๑) ทำ Proforma Invoice ระบุเงื่อนไขทุกชนิดตามที่ตกลงกันไว้ ส่งให้ลูกค้า

เพื่อให้ลูกค้าเปิด L/C พร้อมแนบรายละเอียด เช่น

๑.๑ Banker

๑.๒ Delivery time

๑.๓ Payment

ฯลฯ

หมายเหตุ กรณี Order Form ของบริษัทเองที่ผู้ซื้อได้ลงนามแล้ว ก็ไม่ต้องทำ Proforma Invoice

- (๒) รับ L/C ตามเงื่อนไขที่ตกลงกับลูกค้า เช็คเงื่อนไขต่าง ๆ ให้ถูกต้อง
ตามที่ตกลงไว้
- (๓) ทำการผลิตหรือส่งสินค้า (Production to Order)
- (๔) เช็ครายละเอียดต่อจองระหว่างเรือไว้ก่อน (Shipping Particular)
- (๕) ทำใบกำกับสินค้า (Invoice) ๑ ชุด ๖ ใบ หรือมากกว่า และแต่
ความต้องการของผู้ส่งออกเอง
-กรณีส่งทางอากาศทำ Invoice ๑ ชุด สำเนา ๒ ใบ เท่านั้น
พร้อมทั้งทำ Packing List

๕.๑ พิธีการฝ่ายสำนักงานมาตรฐานสินค้า กรณีส่งออกสินค้ามาตรฐาน
(เครื่องเงิน)

๕.๑.๑ ทราบยละ เอียดบัญชีสินค้าเครื่องเงินส่งออก (ตาม From
ของผู้ส่งออกเอง)

๕.๑.๒ นำสินค้าที่จะส่งออกไปตรวจสอบ

๕.๑.๓ กรอกและยื่นคำร้อง ขอให้ออกใบรับรองมาตรฐานสินค้า (ม.ส.๘)

แบบ :- ก.รายละ เอียดบัญชีสินค้าส่งออก

ข.สัญญาซื้อขาย หรือ

Invoice หรือ

ใบสั่งซื้อ หรือ

Proforma Invoice

(คำธรรมเนียมใบคำร้อง ๒ บาท)

๕.๑.๔ กรอกใบรับรองมาตรฐานสินค้า (ม.ส.๒๔ งท)

๕.๑.๕ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบรายการสินค้าในแบบฟอร์มนั้นที่รายงาน

การตรวจสอบมาตรฐาน เจ้าหน้าที่ตรวจสอบซักศึกษาอย่างละเอียด

๕.๑.๕.๑ เครื่องรูปพรรณ

๕.๑.๕.๒ เครื่องคอม

๔.๑.๔.๓ เครื่องลงยาสี

ประเกทลະ ๙ - ๒ ชิ้น ขึ้นกับปริมาณที่ส่งออก พร้อมกรอกจำนวนตัวอย่าง

๖. การจดทะเบียนเป็นผู้ทำการค้าออก ซึ่งสินค้ามาตรฐานมี ๔ ประเกท ในรายงานนี้เน้นเฉพาะ
เครื่องเงิน

(ก) สถานที่จด : สำนักงานมาตรฐานสินค้าหรือสำนักงานสาขา

(ข) คุณสมบัติ

๔.๒ พิธีการผ่านการขอโควต้า (สิ่งทอ)

๔.๒.๑ ยื่นคำร้องขอโควต้าสิ่งทอ (จดหมายธรรมดาก่อนบริษัท)

๔.๒.๒ รับแบบฟอร์มแจ้งปริมาณโควต้า

๔.๒.๓ ยื่นคำร้องขออนุญาตส่งสินค้าออกไปอุตราชอาณาจักร (ยื่นล่วงหน้า ๗ วัน)

๔.๒.๔ รับฟอร์ม Export Certificate กรณีส่งสิ่งทอไปอุตราชอาณาจักร (Certificate of Origin) กรณีส่งสิ่งทอไป EEC แต่สินค้าที่ไม่มีโควต้าควบ

ห้าม Export License กรณีส่งสิ่งทอไป EEC แต่มีการควบคุมโควต้า

๔.๒.๕ ขอหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าสิ่งทอ

- ยื่นแบบแจ้งความจำนำงขอหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า

- แบบฟอร์มหนังสือรับรอง

- เงื่อนไขการผลิตผ้าต่าง ๆ

- แบบฟอร์มใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า Form A

๔.๓ พิธีการขอส่งออกสินค้าควบคุม

๔.๓.๑ ยื่นคำร้องขอให้พิจารณาส่งสินค้าควบคุมออก

๔.๓.๒ รับใบอนุญาตส่งสินค้าควบคุมออกได้

๖. การขอ Form A. ที่กรมการค้าต่างประเกท

กรณีที่ญี่ปุ่นเข้าในต่างประเกทต้องการ Form A. เพื่อขอสิทธิ庇護ทางศุลกากร (GSP)
ผู้ส่งออกต้องดำเนินการโดย

๖.๔ กรอกใบแจ้งความจำนำงขอใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ภายใต้โครงการ (GSP)
พร้อมกับกรอก Form A กรณีส่งสินค้าขายในโครงการ GSP ไปประชาม-

เศรษฐกิจยุโรป (สหพันธ์สาธารณะรัฐเยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี เบลเยี่ยม
เนเธอร์แลนด์ สก็อตแลนด์ เบอร์ก เคนمار์ค สหราชอาณาจักร และไอร์แลนด์)

-canada ศิลป์แลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน สวิตเซอร์แลนด์ ส์บุน และสหรัฐอเมริกา

๖.๒ กรอกใบแจ้งความจำนวนขอใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าศิลปหัตถกรรมไทย

(Certificate of Handmade Articles) และสินค้าพื้นเมือง

(Certificate of Cottage Industry) พร้อมกับกรอกใบรับรองสินค้า

ศิลปหัตถกรรมไทยและสินค้าพื้นเมือง กรณิสสิ่งสินค้าดังกล่าวไปออกเท่าเลี้ยงและ

นิวซีแลนด์

๖.๓ กรอกใบแจ้งความจำนวนขอใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่นำไป พร้อมกับกรอก

ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin) กรณิสสิ่งสินค้า

ไปยังประเทศอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวแล้วข้างต้น เช่น ย่องกง สเปน

พร้อมกับแบบ ก. Invoice

ข. Packing Lists

ค. L/C ประกอนคำขอทั้ง ๗ ประเภท

๗. การทำคำขอให้ออก E.C. ๖] ที่ธนาคารพาณิชย์ระบุใน L/C หลังกรอกแบบ
ล.ป. ๖๙ ๙ ชุด สำเนา ๔ ใบ พร้อมกับแบบ

ก. L/C

ข. Invoice ๒ ชุด

๘. การดำเนินการต้านพิธีกรรมทางศุลกากร

๘.๑ กรอกใบขนสินค้าออก ๑ ชุด (๔ ใบ) (กรณิสการขอคืนอาการมีมุน้ำเงิน
๑ ใบ) พร้อมยื่นเอกสารประจำบดังต่อไปนี้

ก. Invoice ๑ ชุด (๔ ใบ)

ข. E.C. ๖] (๖๙ ใบ)

ค. Packing List (กรณิสเก็บท่อสินค้าเท่ากันทุกห่อ)

ง. ใบอนุญาตส่งสินค้าออกนอกราชอาณาจักร (กรณิสสินค้าควบคุมการส่งออก)

- จ. ใบเบิกทางจากการป่าไม้ (กรณีผลิตภัณฑ์จากป่า)
- ฉ. ใบรับรองมาตรฐานสินค้า (กรณีมาตรฐานสินค้า)
- ช. ใบเบิกทางจากการหรัพยากรหรือ (กรณีแร่)
- ช. ใบขออนุญาตตรวจสินค้านอกสถานที่ (กรณีนำเจ้าหน้าที่ตรวจนอกสถานที่)
 - ๘.๑ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัตรรายเข็นต์ที่เคยให้ไว
 - ๘.๒ ตรวจสอบศึกษาการพร้อมให้เลขที่ในใบอนุญาตออก
 - ๘.๓ ตรวจสอบพิกัดและราคา
 - ๘.๔ ตรวจสอบการคำนวณแล้วล็งการตรวจ
 - ๘.๖ ผู้ส่งออกชำระบารุงรักษาเบอร์ แสดงว่าไม่เสียการ (กรณีสินค้าไม่เสียการส่งออก)
- ๙. นิติบุคคลที่ระบุตัดสินใจประஸ์ค์การค้าข้อออก หรือบุคคลธรรมด้าที่มีอาชีพทำการค้าขายออก
 - ๑. สมาชิกสภาคากการค้าหรือสมาคมการค้าที่เป็นสมาชิกของสมาคมการค้า
 - ๒. เงินทุนจดทะเบียนเป็นบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือหห. เบี้ยนพาณิชย์ ๒ แสนบาท
 - ๓. มีสำนักงานแน่นอน
 - ๔. มีพนักงานและอุปกรณ์ในการดำเนินธุรกิจเพียงพอ
- ๑๐. รอ ก. ใบคำร้องขอจดทะเบียนฯ พร้อมแบบ
 - หลักฐานการจดทะเบียนพาณิชย์ ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท
 - หลักฐานครอบครองสำนักงาน
 - สำเนางบดุลและงบกำไรขาดทุน
 - หลักฐานการมีเงินทุนตามกำหนด
 - หลักฐานการเป็นสมาชิกสมาคม
 - ตรา แผ่นป้าย ฉลาก หรือเครื่องหมายใด ๆ
 - รายชื่อกรรมการหรือหุ้นส่วน
 - รายชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท

๔. ค่าธรรมเนียม

- ในคำร้อง ม.ส.๑ ชุดละ ๒.- บาท
- จดทะเบียนเป็นผู้ทำการค้าขายออกซึ่งสินค้ามาตรฐาน สินค้าละ ๑,๐๐๐.-บาท
- ๔.๑.๖ รับสินค้าคืนหลังจากซื้ออย่างแล้ว โดยที่บินห่อสินค้าจะปิดด้วย
 - ก. ใบแสดงต่อศุลกากรว่า หีบห่อดังกล่าว เป็นสินค้าเดียวกับที่นำไปตรวจสอบ ที่สำนักงานมาตรฐาน
 - ข. ใบแสดงน้ำหนักและรับรองว่า สินค้าภายในหีบท่อได้ผ่านการตรวจสอบ มาตรฐานแล้ว เจ้าน้าที่วิเคราะห์และเจ้าน้าที่ตรวจสอบลงนามใน ใบรับรองว่า เครื่องเงินไทยได้ผ่านการวิเคราะห์ถูกต้องแล้ว
- ๔.๗ เจ้าน้าที่ลงทะเบียนขออนุญาต
- ๔.๘ ประทับตราลงมูรญ์
- ๔.๙ ฝ่ายประมวลฯ ป้องกันและปราบปรามสินค้าผิดกฎหมาย
- ๔.๑๐ลงทะเบียนตรวจสอบสินค้าขายออก พร้อมส่งมอบให้สารวัตรและนายตรวจสินค้า
- ๕. ตรวจสอบสินค้าที่ทำเรื่อเมื่อผ่านการตรวจสอบสินค้า เจ้าน้าที่ศุลกากรจะควบคุมสินค้าลงเรือ
- ๖. เมื่อสินค้าลงเรือแล้ว
 - กรณี C & F และ C.I.F. ต้องจ่ายเงินค่า Freight ก่อนรับ B/L
 - กรณี F.O.B. เก็บปลายทางไม่ต้องจ่ายค่า Freight รับ B/L ได้โดย บริษัทเรือจะมอบ B/L ให้ ๑ ชุด รวม ๖ ใบ
 - กรณีส่งอากาศ ผู้ส่งออกจะได้รับ Airways Bill แทน B/L
 - ผู้ส่งออกรับ B/L และต้องตรวจสอบความถูกต้องกับ Booking Lists ถ้าไม่ตรงต้องแก้ไขทันที
- ๗. นำ B/L หรือ Airways Bill ไปรับ Form A
 - (กรณีส่งทางเครื่องบิน ผู้ส่งออกจะใช้ Airways Bill เพื่อขอ Form A)
- ๘. นำเอกสารต่าง ๆ ประกอบด้วย
 - ก. Form A
 - ข. B/L หรือ Airways Bill

ก. L/C หรือหลักฐานการสั่งซื้อไปยังธนาคาร เพื่อขึ้นเงินทันที กรณี At Sight

ง. Invoice

มอบให้ธนาคารเพื่อส่งให้ผู้ซื้อในต่างประเทศ โดยผ่านธนาคารคู่ค้า

๑๓. ส่งจำเนาเอกสารการค้า B/L และ C/O (Form A) ให้ลูกค้าพร้อมแจ้งผลการสั่งสินค้าด้วย

รวบรวมโดย นายราชนทร พจน์สุนทร

นายพิมพุ เทวียุทธาสาร

โครงการสำรวจ

"ปัจจุบันและอุทิศทางการขยายการค้าระหว่างประเทศ ศึกษากรณีไทยกับกลุ่มประเทศญี่ปุ่นและรัสเซีย"

๑. แบบสอบถามผู้ส่งออก

คำชี้แจง : โปรดชี้เครื่องหมาย ลงในช่องที่เป็นจริงสำหรับท่าน และโปรดตอบคำถาม ในช่องที่เว้นไว้

(๑) ชื่อบริษัท

ที่ตั้ง

โทรศัพท์

บริษัทตั้งเมือง

สถานประกอบการของท่านมีการติดตั้งเครื่องโทรพิมพ์หรือเทเลกรฟ์ หรือไม่

有

ไม่มี

(๒) ประเภทค้าและสินค้า

๒.๑ บริษัทส่งออกไปยัง ก) ประเทศไทย เมือปี

โดยในปัจจุบันสินค้าที่ส่งออก คือ

๑. มูลค่าเฉลี่ย บาท/ปี

๒. "

๓. "

ข) ประเทศไทย เมือปี

โดยในปัจจุบันสินค้าที่ส่งออก คือ

๑. มูลค่าเฉลี่ย บาท/ปี

๒. "

๓. "

ค) ประเทศไทย

เมือง

โดยในปัจจุบันสินค้าที่ส่งออก คือ

๑. มูลค่าเฉลี่ย บาท/ปี

๒. " "

๓. " "

๔.๒ สินค้าที่ทำน้ำเคยส่งออกในอดีต (แต่ปัจจุบันไม่ได้ส่งออกอีกเลย) ได้แก่

๑. ไปยังประเทศไทย

๒. "

๓. "

๔.๓ สินค้าที่ทำน้ำส่งออกนั้น ทำน้ำ

ผลิตเองทั้งหมด

ผลิตเองบางส่วน

เป็นผู้รวบรวมหรือจัดทำเท่านั้น

อื่น ๆ

๔.๔ การส่งออกที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สรุปได้ว่า มีปริมาณโดยเฉลี่ยในแต่ละปี

เพิ่มขึ้น }
 คงเดิม }
 ลดลง }
 ไม่แน่นอน }

เพรา

๔.๕ การส่งออกที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีราคาส่งออกโดยเฉลี่ย

เพิ่มขึ้น }
 คงเดิม }
 ลดลง }
 ไม่แน่นอน }

เพรา

๒.๖ สินค้าออกของท่านมีคุณภาพอย่างไร กับประเทศคู่แข่งขัน

- ตัด เที่ยม
- ศึกว่า
- ต่ำกว่า
- ตามมาตรฐานสากล (International standard)

๒.๗ ประเทศที่เป็นคู่แข่งในการส่งออกของท่าน คือ

๑. สินค้าที่แข่งขันคือ

๒. "

๓. "

สินค้าออกของท่านได้เปรียบอย่างไร

.....

๒.๘ ท่านเคยประสบปัญหาในการส่งออก โดยไม่สามารถส่งออกได้ หรือส่งออกได้น้อยลง

เพราะประเทศคู่แข่งของท่านขอให้ท่านข้อสั่งของเขาบ้าง เป็นการตอบแทน หรือไม่

- เคย ได้แก่ สินค้า
- ไม่เคย
- เป็นเช่นนี้เสมอ ๆ ทุกปี หรือเกือบทุก ๆ ปี

๒.๙ ท่านเคยส่งสินค้าออกไปยังประเทศผู้ซื้อปลายทางโดยผ่านประเทศที่สามหรือไม่

เคย ได้แก่ สินค้า ประเทศที่สาม คือ
ประเทศปลายทางคือ

ไม่เคย
สาเหตุเพราะ

มูลค่าสินค้าที่ผ่านส่งออกโดยผ่านประเทศที่สามนั้น คิด เป็นร้อยละของมูลค่าส่งออก

ทั้งหมดของท่านเท่ากับ

ท่านเห็นว่าสู่ทางการค้าของท่านโดยไม่ต้องผ่านประเทศที่สาม ทำได้โดย

๒.๙๐ วิธีการล่วงออกของท่านทำโดย

- ผ่านชุดการค้า
- ได้รับการติดต่อจากต่างประเทศโดยตรง
- เดินทางไปหาลูกค้าเอง
- อื่น ๆ

๒.๙๑ การตั้งราคาสินค้าออกของท่าน ใช้หลักเกณฑ์

- คิดจากต้นทุนบวกค่าใช้จ่าย บวกกำไร
- ไม่แน่นอน แล้วแต่ตลาดและอำนาจต่อรองจากลูกค้า
- ตั้งตามผู้อื่น ๆ
- อื่น ๆ

๒.๙๒ สถานประกอบการของท่านทำสีงต่อไปนี้ด้วยตนเองหรือไม่

การผลิตสินค้า	☐	ทำเอง	☐	ให้ผู้อื่นทำ
การบรรจุภัณฑ์	☐	"	☐	"
การตรวจสอบภาพ	☐	"	☐	"
การติดต่อกับบริษัทเดินเรือ	☐	"	☐	"
การติดต่อกับกรมศุลกากร	☐	"	☐	"
การขออนุมัติล่วงออกหรือขอโควต้า	☐	"	☐	"

๓) การขนส่งและประกันภัย

๓.๑ การขนส่งสินค้าของท่าน ส่งโดย

- เครื่องบิน
- เรือ
- อื่น ๆ ระบุ

๓.๒ บริการขนส่งที่ท่านใช้เป็นของ

- ต่างประเทศ
- ประเทศไทย
- ทั้ง ๒ ประเภทข้างต้น

สาเหตุเพราะ.....

๓.๓ การประกันภัยสินค้าที่ท่านส่งออก ผู้กำหนดคือ

- บริษัทท่าน
- ลูกค้า
- อื่น ๆ ระบุ.....

๓.๔ ท่านใช้บริการประกันภัยจากบริษัทของ

- ต่างประเทศ
- ประเทศไทย
- อื่น ๆ ระบุ.....

สาเหตุเพราะ.....

๓.๕ ปัญหาในเรื่องการขนส่งและประกันภัยมี

- ๑.
- ๒.
- ๓.

๔) การทำการค้าและปัญหาในการทำการค้า

๔.๑ การส่งมอบสินค้าปกติใช้เวลานานเท่าใด นับจากวันที่ได้รับใบสั่งซื้อ จนถึงวันที่ส่ง

สินค้าลงเรือ วัน

การส่งมอบสินค้าส่วนใหญ่มักทำได้ตามเวลาที่กำหนดหรือไม่

- ได้
- ไม่ได้

เมื่อส่งมอบไม่ทันเวลากำหนด จะมีปัญหา

๔.๒ ท่านได้รับการสั่งซื้อสินค้ามากกว่ากำลังการผลิตของบริษัทของท่าน หรือมากกว่า
โควต้าที่ท่านได้รับ จะมีวิธีแก้ไข คือ

๑.

๒.

๓.

๔.๓ บริษัทของท่านมีการส่งออกไปยังประเทศที่มีการจำกัดโควต้านำเข้าหน่อยไป

มี ไಡ้แก่ สินค้า ไปยังประเทศ

ไม่มี

สัดส่วนของการส่งออกไปยังประเทศที่จำกัดโควต้าคิดเป็นร้อยละ เท่าใด ของ การ
ส่งออกทั้งหมด

สัดส่วนของการส่งออกไปยังประเทศที่จำกัดโควต้านี้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างใดบ้าง

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง

๔.๔ ท่านได้รับโควต้าการส่งออกทั้งหมดในปี ๒๕๖๕ เป็นจำนวนเท่าใด

ท่านสามารถส่งออกเต็มตามโควต้าหรือไม่

ครบตามโควต้า

ไม่ครบตามโควต้า

ปริมาณส่งออกจริงประมาณร้อยละ ของโควต้าที่ได้มา

๔.๕ การจัดสรรโควต้าของรัฐบาลไทย ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

๔.๖ การส่งออกของท่านกระทำโดยลูกค้าเปิด

L/C

DP

DA

อื่น ๆ ระบุ _____

๔.๗ ท่านเคยประสบปัญหาในการส่งออก โดยส่งสินค้าไปแล้ว ลูกค้าไม่ยอมรับ อ้างว่า คุณภาพของสินค้าไม่ตรงตามที่สั่ง หรือส่งช้ากว่าที่ควร หรือปัญหาในด้านอื่น ๆ

เคย

ไม่เคย

แก้ไขโดย

การค้าโดยเปิด D/A หรือ D/P มีบ้างไหม ที่ลูกค้าขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่ตกลงไว้

เคยมี

ไม่เคย

เงื่อนไขที่ขอเปลี่ยนแปลงได้แก่

๑.

๒.

๓.

๔.๘ การที่นำมันขึ้นราคายி�ผลกระหบกระเทือนการส่งออกของท่านอย่างไรบ้าง

๔.๙ การออกแบบผลิตภัณฑ์ การทำฉลาก และการบรรจุหินห่อสำหรับการส่งออก ท่านได้รับคำแนะนำจากแหล่งใดบ้างหรือไม่

ได้ จาก _____ เพราะ _____

ไม่ได้

๔.๑๐ ท่านเคยประสบปัญหาคุณภาพลินค้าไม่ดีพอก หรือไม่สามารถอุปกรณ์ในการส่งออกหรือไม่

เคย

ไม่เคย

ถ้า เคยท่านแก้ปัญหาโดยวิธีใด

- เข้มงวดกวดขันในการตรวจสอบคุณภาพมากขึ้น
- ขอคำแนะนำจากลูกค้าในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพ
- ขอคำแนะนำจากบริษัทการค้าต่างประเทศในเรื่องการปรับปรุงคุณภาพและ
- ตรวจสอบคุณภาพของสินค้า
- ขอคำแนะนำจากหน่วยงานของรัฐ ศิวิล หรือ
- อื่น ๆ

๔) สิทธิประโยชน์ในการทำการค้า

๔.๑ สภาพประ大局ของการของท่านเคยได้รับสิทธิประโยชน์ หรือความช่วยเหลือในลักษณะ ๑

ต่อไปนี้หรือไม่

การคืนเงินอากรวัตถุดิบที่ผลิตเพื่อการส่งออก

- เคย
- ไม่เคย

การลดหย่อนค่าไฟฟ้า สำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก

- เคย สินค้า
- ไม่เคย

การขยายลดตัวเงินทางการค้าต่างประเทศ (เช่น L/C) ให้แก่องค์การใน

อัตราดอกเบี้ยต่ำ (ร้อยละ ๗ ต่อปี)

- เคย
- ไม่เคย

๔.๒ การคืนเงินอากรวัตถุดิบลดต้นทุนการผลิตได้ร้อยละ ของมูลค่าของ

วัตถุดิบนั้น

การลดหย่อนค่าไฟฟ้า ลดต้นทุนการผลิตได้ร้อยละ

การขยายลดตัวเงินโดยเลี้ยอัตราดอกเบี้ยต่ำสามารถลดต้นทุนการส่งออกได้ร้อยละ

ของมูลค่าส่งออก

๔.๓ โปรดเรียงลำดับความสำคัญของลิธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่รัฐบาลให้แก่ผู้ส่งออกตาม
ความเห็นของท่าน

๑.
๒.
๓.

๔.๔ ถ้าท่านเคยได้รับลิธิประโยชน์ในการศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ วัสดุต้นที่ผลิตเพื่อการส่งออก
ท่านได้รับจากที่ใด

- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง
 กรมศุลกากร
 ทั้งสองแห่ง
 อื่น ๆ ระบุ

๔.๕ ในการขอรับสิทธิพิเศษหรือความช่วยเหลือต่าง ๆ จากหน่วยงานของรัฐบาล
ท่านเคยประสบปัญหาอะไรบ้างหรือไม่

- เคย คือ
 ไม่เคย

๔.๖ สถานประกอบการของท่านมีการติดต่อกับศูนย์บริการการส่งออก กระทรวงพาณิชย์
หรือไม่ ติดต่อในลักษณะใด

- ไม่มี
 มี คือ

การดำเนินงานของศูนย์บริการส่งออกให้ประโยชน์ต่อการส่งสินค้าออกของท่าน

- มาก
 พอกควร }
 น้อย } เพราะ

๔.๗ ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรบ้าง เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือของหน่วยงาน
ของรัฐที่มีต่อการส่งสินค้าออกในหัวข้อด้านไปนี้

รัฐการให้ความช่วยเหลือในเรื่อง

๑.

๒.

๓.

ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการขอคืนเงินอากรวัตถุดิบที่ใช้ผลิตเพื่อการล่งออก

๔.๙ ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตล่งออก (Export Processing Zone)

สถานประกอบการของท่านจะไปตั้งในเขตล่งออกหรือไม่

ตั้ง เพราะ

ไม่ตั้ง เพราะ

๔.๑๐ ท่านมีความเห็นว่ากฎระเบียบค่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจากฝ่ายไทย ศือ

๑. แก้ไขโดย

๒. "

๓. "

๔.๑๑ ท่านมีความเห็นว่ากฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจากประเทศไทยคือของท่าน ศือ

๑. แก้ไขโดย

๒. "

๓. "

๖) ทัศนะต่อการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้าและการขยายตัวทางการค้า

๖.๑ ท่านเคยค้าขายแบบวิธีแลกเปลี่ยนสินค้า (Barter) กันหรือไม่

เคย กับประเทศ

โดยแลกเปลี่ยนสินค้า กับสินค้า

เมื่อ พ.ศ. ถึง พ.ศ.

เหตุผลที่แลกเปลี่ยนเพราะ

ไม่เคย

๖.๒ ท่านมีความพอใจเพียงใดในการค้าขายแบบแลกเปลี่ยนสินค้ากัน

พอดี เพราะ

ไม่พอใจ เพราะ

มีรีบแก้ไขโดย

๖.๓ ท่านศึกว่าการค้าขายกับประเทศสังคมนิยมในยุโรปด้วยวันออกจะขยายตัวอย่างรวดเร็ว

หรือไม่ ถ้าประเทศไทยสามารถวางแผนให้มีการค้าขายแบบแลกเปลี่ยนสินค้ากันกับประเทศตั้งกล่าว

เห็นด้วย เพราะ

ไม่เห็นด้วย เพราะ

๖.๔ ถ้าท่านเห็นด้วยในการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้ากันว่าควรจะจัดให้มีมากขึ้นนั้น ท่านอยาก

เสนอข้อคิดเห็นในด้านการปฏิบัติอย่างไร

ข้อควรปฏิบัติของฝ่ายเอกชน

๑.

๒.

๓.

ข้อควรปฏิบัติของฝ่ายรัฐบาล

๑.

๒.

๓.

๖.๔ ท่านมีความเห็นว่าการค้ากับกลุ่มประเทศญี่ปุ่นจะขยายตัวได้มากขึ้น ถ้า

๑.
๒.
๓.
๔.
๕.
-

โครงการสำรวจ

"ปัญหาและลู่ทางขยายการค้าระหว่างประเทศ ศึกษากรณีไทยกับกลุ่มประเทศญี่ปุ่นและรัสเซีย"

๔. แบบสอบถาม "ผู้นำเข้า"

คำชี้แจง : โปรดชี้เครื่องหมาย✓ ลงในช่องที่เป็นจริงสำหรับท่าน และโปรดตอบคำถาม ในช่องที่เว้นไว้

๑) ชื่อ

ที่ตั้ง

บริษัทดังมาตั้งแต่ พ.ศ.

บริษัทมีเครื่องเทเลกซ์ หรือเครื่องโทรพิมพ์ของบริษัท

มี

ไม่มี

๒) สินค้าและประเทศคู่ค้า

๒.๑ สินค้าที่บริษัทนำเข้า กือ ๑. จากประเทศ น้ำหน่วย/ปี บาท

๒. "

๓. "

๒.๒ สินค้าที่บริษัทนำเข้านี้เปลี่ยนแปลง จากที่เคยนำเข้าหรือไม่

เปลี่ยน กือ ๑.

๒.

ไม่เปลี่ยน กือ ๑.

๒.

เหตุผล

เหตุผล

๒.๓ ปริมาณสินค้าที่นำเข้าในปัจจุบัน (เทียบกับ ๒-๑ ปีที่ผ่านมา)

เพิ่มขึ้น }
 คงเดิม }
 ลดลง } เพราะ

๒.๔ สินค้าที่นำเข้านั้น คือ

- วัตถุดิบ
 สินค้ากึ่งสำเร็จรูป
 สินค้าสำเร็จรูปยังสุกห้ำย
 อื่น ๆ ระบุ

๒.๕ ราคาสินค้าที่นำเข้าโดยเฉลี่ย

- เพิ่มขึ้น }
 คงเดิม } เพราะ,
 ลดลง }

๒.๖ ราคาสินค้าที่ท่านนำเข้าผู้ที่กำหนดคือ

- ผู้ขายกำหนด
 บริษัทกำหนด
 เป็นราคากำหนดตามราคตลาดโลก
 อื่น ๆ

๒.๗ ท่านสั่งซื้อสินค้าประเภท

๑. จากประเทศไทยอื่น คือ
๒. "
๓. "

๒.๘ บริษัทเคยสั่งซื้อสินค้าดังกล่าวผ่านประเทศที่สาม หรือไม่

- เคย }
 ไม่เคย } เพราะ

๓. การขนส่งและการประกันภัย

๓.๑ การขนส่งสินค้านำเข้าของท่านใช้การขนส่ง

- ทางอากาศ
 ทางเรือ
 ทางบก
 อื่น ๆ

๓.๒ โดยเป็นบริการขนส่งของ

- ประเทศไทยสัมภาระ
- ประเทศที่เปิดบริการขนส่ง
- ประเทศไทย
- อื่น ๆ ระบุ

๓.๓ การประกันภัยสินค้านำเข้าท่านใช้บริการของ

- ประเทศไทยสัมภาระ
- ประเทศอื่น ๆ ที่เปิดบริการ
- ประเทศไทย
- อื่น ๆ ระบุ

๓.๔ ปัญหาเกี่ยวกับการขนส่งสินค้านำเข้า คือ

- ๑.
- ๒.
- ๓.

๓.๕ ปัญหาเกี่ยวกับการประกันภัยสินค้านำเข้า คือ

- ๑.
- ๒.
- ๓.

๔) การทำการค้าและปัญหา

๔.๑ การล่วงมอบสินค้านำเข้าให้รัฐบาลเวลานับจากวันสั่งสินค้าประมาณ.....วัน / เดือน

การล่วงมอบส่วนใหญ่ทำได้ตามกำหนดหรือไม่

- ได้
- ไม่ได้

เมื่อล่วงมอบไม่ทันจะมีปัญหา

๔.๒ มีการกำหนดปริมาณนำเข้า (Quota) หรือไม่

- กำหนด %
 ไม่กำหนด เพราะ.....

๔.๓ ถ้ามีการกำหนดท่านคิดว่าปริมาณจัดสรรที่ท่านได้รับ

- เท่ากันสม
 น้อยไป }
 มากไป } เพราะ.....

๔.๔ เป้าหมายในการนำเข้าที่ท่านประสบบ่อยครั้ง คือ

๑.
๒.
๓.

๔.๕ การที่น้ำมันเชื้อเพลิงขึ้นราคา มีผลกระทบกระเทือนการลงอุณหภูมิของท่านอย่างไรบ้าง

-
.....
.....
.....
.....

๔.๖ ท่านเคยประสบปัญหาคุณภาพสินค้าที่ส่งเข้าไม่ดีพอก หรือไม่ส่งมาเสื่อมในภาระนำเข้าหรือไม่

- เคย
 ไม่เคย

ถ้าเคยท่านแก้ปัญหาโดยวิธีใด

๑.
๒.
๓.
๔.

๔) สิทธิประโยชน์ในการนำเข้า

๔.๑ ท่านได้สิทธิประโยชน์ในการนำเข้าประเภทใดบ้าง

๑. จาก
๒. "
๓. "

๔.๒ ท่านคิดว่าสิทธิประโยชน์ด้านใด มีความสำคัญต่อการนำเข้ามากที่สุด

๑. เพราะ
๒. "
๓. "

๔.๓ ท่านพอใจใช้สิทธิประโยชน์ที่ท่านได้รับเพียงใด

- พoใจ }
 ไม่พอใจ } เพราะ

๔.๔ ท่านคิดว่าควรแก้ไขสิทธิประโยชน์

๑. เพราะ
๒. "
๓. "

๔.๕ ควรให้สิทธิประโยชน์ใหม่ ๆ ดังนี้

๑. เพราะ
๒. "
๓. "

๔.๖ ท่านมีความเห็นว่ากฎระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจากฝ่ายไทย ศือ

๑. แก้ไขโดย
๒. "
๓. "

๔.๗ ท่านมีความเห็นว่ากฎระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคทางการค้าที่เกิดจากประเทศคู่ด้า ศือ

๑. แก้ไขโดย
๒. "
๓. "

๖) ทัศนะต่อการแลกเปลี่ยนสินค้าและการขยายตัวทางการค้า

๖.๑ ท่านเคยค้าขายแบบวิธีแลกเปลี่ยนสินค้า (Barter) หรือไม่

เคย กับประเทศ

โดยแลกเปลี่ยนสินค้า กับสินค้า

เมื่อ พ.ศ. ถึง พ.ศ.

เหตุผลที่แลกเปลี่ยน เพราะ

ไม่เคย

๖.๒ ท่านมีความพอดีเพียงใดในการค้าขายแบบแลกเปลี่ยนสินค้ากัน

พอดี เพราะ

ไม่พอดี เพราะ

มีวิธีแก้ไขโดย

๖.๓ ท่านคิดว่าการค้าขายในประเทศไทยมีความนิยมในยุโรปตะวันออกจะขยายตัวอย่างรวดเร็ว

หรือไม่ ถ้าประเทศไทยสามารถวางแผนระบบให้มีการค้าขายแบบแลกเปลี่ยนสินค้ากันกับ
ประเทศต่างๆ ก็ล้วน

เห็นด้วย เพราะ

ไม่เห็นด้วย เพราะ

๖.๔ ท่านเห็นด้วยกับการค้าแบบแลกเปลี่ยนสินค้ากันว่าควรจะจัดให้มีมากขึ้นนั้น อย่าง

เสนอข้อคิดเห็นในด้านการปฏิบัติอย่างไร

ข้อควรปฏิบัติของฝ่ายเอกชน

๑.

๒.

๓.

ข้อควรปฏิบัติของฝ่ายรัฐบาล

๑.

๒.

๓.

๖.๔ ท่านมีความเห็นว่าการค้ากับกลุ่มประเทศญี่ปุ่นอุตสาหกรรมตัวได้มากขึ้นด้วย

๑.
๒.
๓.
๔.
๕.
-

เอกสารอ้างอิงภาษาไทย

๑. กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์, การค้าต่างประเทศ ของประเทศไทย

ปี ๒๕๙๙-๒๖, กรุงเทพฯ ๒๕๙๙-๒๖

๒. บุญชนะ อัสดากร, บันทึกของรัฐมนตรีเศรษฐกิจ, ไทยวัฒนาพาณิช, กรุงเทพฯ ๒๕๙๙

๓. ประทุมพร วัชรสสี่ยร, การเมืองในยุโรปตะวันออก, ไทยวัฒนาพาณิช, กรุงเทพฯ ๒๕๙๙

๔. ประทุมพร วัชรสสี่ยร, พฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น :
ปัญหาและการวิเคราะห์, เอกสารໂเรเนียวเย็บเล่มของภาควิชาความสัมพันธ์

ระหว่างประเทศไทย, คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๗๕

๕. ประทุมพร วัชรสสี่ยร, ยุโรปตะวันออก : ความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียต, ไทยวัฒนาพาณิช,
กรุงเทพฯ ๒๕๙๙

๖. วันรักษ์ มีงมณีนาคิน, เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
กรุงเทพฯ ๒๕๘๐

๗. เอกสารต่าง ๆ ที่เป็นรูปໂเรเนียจาก กรมเศรษฐกิจพาณิชย์, กรมการค้าต่างประเทศ และ
กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กระทรวงพาณิชย์ ในช่วง ๒๕๙๕-๒๕

ເອກສານອ້າງອີງການພາກອັງກຸມ

1. Bornstein M. et al. "Last-West Relations and the Future of Eastern Europe" George Allen & Unwin, London, 1981.
- 2: Comecon Secretariat, UNCTAD Seminar for Asian and Pacific Countries.
3. ASCAP, "Current and Prospective Development of Trade and Cooperation between Developing Countries of the ESCAP Region and Socialist Countries of Eastern Europe", 1983.
4. Cati, Charles, ed., The Politics of Modernization in Eastern Europe, Praeger Publishers, New York, 1974.
5. Cati, Charles, ed., International Politics of Eastern Europe, Praeger Publishers, New York, 1976.
6. Gregory, P.R. and Robert, C.S., Soviet Economic Structure and Performance", Harper & Row, New York, 1974.
7. Lavigne, Marie, The Socialist Economies of the Soviet Union and Europe, Translated by T.G. Waywell, Martin Robertson, London, 1974.
8. Meerhaeghe, Van M.A.G., A Handbook of International Economic Institutions, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, 1980.
9. Nove Alec, "The Soviet Economic System", George Allen & Unwin, London, 1980.
10. Spulbur, Nicolas, The Economies of Communist Eastern Europe, Chapman and Hall, London, 1957.
- 11, Wilczynski, J., The Economies and Politics of East - West Trade, Macmillon, London, 1969.
12. "International Affairs", Journal 1981.
13. "The Review of Radical Political Economies". Vol.13, no.1 (spring 1981).

รายงานเอกสารรายงานวิจัย
ที่นับวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์

1. การประเมินค่าของเวลาในการเดินทางในกรุงเทพมหานคร
(Estimating Time Cost of Traveling in the Bangkok Metropolitan Area). (หนต)
เดือน มีนาคม ๒๕๖๐
สาขาวิชี ภาษาอังกฤษ
2. การกระจายรายได้ของครอบครัวไทย ปี ๒๕๖๔ (ทมศ)
(The Distribution of Income in Thailand in 1971-1973 and the Related Measure of Income Inequality : A Tentative Proposal)
เมษายน ๒๕๖๐
นางสาว คงแก้ว
3. Estimation of the Elasticity of Substitution in Thai Economy. (Out of print)
June 1977
Chumpot Suvaphorn
4. An Economic Analysis of the Coconut.
(Out of print)
March 1978
Kundhol Srismembhok
5. Financial Capital Flows and Portfolio Behavior of Thai Commercial Bank.
(Out of print)
August 1979
Nimit Nontapanthawat

6. การใช้นโยบายการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาการร่วงงาน (ทมศ)
(Monetary Measure for Employment Generation).สาธิต อุทัยศรี
สิงหาคม ๒๕๓๙
7. A Study of Disparities in Income and Social
Services Across Provinces in Thailand.
(Out of print)Dey Astra Meesook
September 1978
8. An Economic History of the Chao Phya Delta
1950-1390 (Out of print)Paitoon Sayswang
September 1978
9. Employment Effects of Small and Medium
Scale Industries in Thailand. (Out of print)Somsak Tambunlertchai
November 1978
10. Income Distribution in Thailand.Dey Astra Meesook
December 1978
11. ประเมินผลการสอบเข้าสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
ปีการศึกษา ๒๕๓๙-๔๐ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
และสถาบันที่สอนเศรษฐศาสตร์ (ทมศ)
(The Evaluation of Entrance Examination for
the Faculty of Economics.)วรากร พ สามโภเศศ
มีนาคม ๒๕๓๙

12. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการจ้างงานของประเทศไทย ๑๙๖๐-๑๙๗๕
(Economic Growth and Employment Expansion) บุญคง พันจางสิทธิ์
in the Thai). นฤทธิ์ชัย ศรีคำพ拉
พฤษภาคม ๒๕๒๒
13. แบบแผนและผลการท作งานนอกไร่นา
(Patterns and Consequences of Non-farm Employment) ราวรรรณ ศุภจารย์
ประยงค์ เนตยาธารก์
กรกฎาคม ๒๕๒๒
14. ความเจริญเติบโตของภูมิภาค : ทฤษฎีและการใช้ทฤษฎี
ในการวิเคราะห์
(Regional Growth : Theory and Its Application). กาญจนี พลจันทร์
กรกฎาคม ๒๕๒๒
15. ผลกระทบของระบบการคลังต่อการกระจายรายได้ของไทย
(The Impact of the Fiscal System on the Distribution of income in Thailand). เมธี ครองแก้ว
สิงหาคม ๒๕๒๒
16. Development of Selected Thai Commodity Exports to Japan. Supote Chunanuntatham
December 1979 Narongchai Akrasanee
Thanwa Jitsanguan
17. ข้อมูลเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนในคณะเศรษฐศาสตร์
(The Information for Learning and Teaching Improvement of the Faculty of Economics). ลักษ์ ไกศิริยานนท์
เมษายน ๒๕๒๓ พรพิมล สันติมีรัตน์

18. Industrial Investment Incentives, Cost of Capital and Employment Creation in the Thai Manufacturing Sector. (Out of print) Sawong Swetwatana
July 1980
19. แนวการวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจเปรียบเทียบ (Approach to the Study of Comparative Economic System).
กานุจัน พลจันทร์
เออกจิต วงศ์ศุภชาติกุล
สิงหาคม ๒๕๓๗
20. Dualism กับการพัฒนา : บทสรุปจดหมายความคิดและทฤษฎี (A Survey of Theories of Dualism in Developing Countries.)
ประกอบ ทองมา
สิงหาคม ๒๕๓๘
21. Agricultural Incentives, Comparative Advantage and Employment in Thailand : A Case Study of Rice, Maize, Cassava and Sugar Cane.
Praipol Koomsup
October 1980.
22. อุปสงค์ต่อการบริการทางการแพทย์ (Demand for Health Service in Thailand).
ประภัสสร เสียงไพบูลย์
มกราคม ๒๕๓๙
23. การกระจายการศึกษาในระบบโรงเรียนในประเทศไทย (The Distribution Flow of Education in the Formal School System in Thailand : An Analysis of Factor Affecting Scholastic Achievement of Students of Different Level of Education).
สุกัญญา นิรุ้งกร
จิตรา บุศิศาสตร์
มกราคม ๒๕๓๙

24. ผลการสำรวจทัศนคติของผู้ใช้น้ำประปาภายหลังโครงการ
ปรับปรุงระบบแรกช่วงแรก
(A Survey of Customer Attitudes Towards
the Metropolitan Water Work Authority, 1980).

ตุลาคม ๒๕๒๓

โอม หุตะนันทน์
เจษฎา โลหอุ่นจตุร
ปัญญา สุกรารวิทย์

25. Demand for Alcoholic Beverages in Thailand :
A Cross-Sectional and Time Series Study on
Demand for Mekhong Whisky.
November 1980

Chira Hongladarom
George E. Delehanty
Boonkong Hunchangsit

26. การกระจายการศึกษาในระบบโรงเรียนในประเทศไทย
(The Distribution Flow of Educations in
the Formal School System : An Analysis
on Distribution of Educational Attainment).
ธันวาคม ๒๕๒๓

วรรณศิริ นัยวิพิต
Edita A. Tan

27. การค้าของไทยกับกลุ่มประเทศอาเซียน : การพิจารณา
รูปแบบทางการค้าและวิเคราะห์พฤติกรรมการส่งออก
(Thai Trade with ASEAN Countries : A Look
of Pattern of Trade and Analysis on
Export Performance).

มกราคม ๒๕๒๔

ประเสริฐ ชาครเศรษฐ์

28. การวิเคราะห์การเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่ในประเทศไทย
(The Distributions of Ownership in the Thai
Big Business).

เมษายน ๒๕๒๔

เกริก เกียรติ พิพัฒ์ เสรีธรรม

29. Manufactured Exports and Foreign Direct Investment : A Case Study of the Textile Industry in Thailand. Somsak Tambunlertchai Ippel Yamazawa
May 1981
30. Bilateral Export Performances Between Thailand and Japan, 1960-1977 Supote Chunanuntatham
May 1981 A. Murakami
31. Import Substitution and Export Expansion: An Analysis of Industrialization Experience in Thailand. May 1981 Somsak Tambunlertchai
32. The Effectiveness of the Monetary Policy in Thailand. (in Thai) วันรัชต์ ยิ่งเสนาคิน กรกฎาคม ๒๕๖๔
33. บรรณนิพัทธ์เอกสารเพื่อการพัฒนาชนบทไทย. (Thai Rural Development : A Selected Annotated Bibliography). วันรัชต์ ยิ่งเสนาคิน พราศิมล สันติมีรุจัน กันยาภรณ์ ๒๕๖๔ งามพิศ สุเมย์สกุล
34. ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา กับ การจ้างงาน (A Study of Employment Aspects of Vocational Education in Thailand, 1970-75) อภิชัย พันธุ์เสน บุญชัย ศรีคำพร ตุลาคม ๒๕๖๔

35. การพัฒนาเมืองในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย
(Urbanization in Regional Development)
November 1981
สมลักษณ์รัตน์ รัตนวิชัย
กาญจน์ พลจันทร์
36. รูปแบบการอุปโภคในประเทศไทย (๒๕๗๔-๒๕๗๖)
(Consumption Pattern in Thailand :
1975-1976)
เมษายน ๒๕๗๖
กาญจน์ พลจันทร์
สุวรรณี รัตนชิตต์
37. การวางแผนพื้นที่ภาค : ทฤษฎีและการใช้ทฤษฎีกิจการใน
ของประเทศไทยในทวีปอาฟริกา (ใต้ทะเลรายชาหาร่า)
(Regional Planning : Theories and Application:
Case Study of African Countries (South of
Sahara))
May 1982
กาญจน์ พลจันทร์
38. การเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศ : ศึกษาในกรณี
ของแรงงานไทยในประเทศไทยสิงคโปร์
(External Migration of Thai Workers
to Republic of Singapore)
มิถุนายน ๒๕๗๖
รชรียา ไตรส่วน
39. The Determinants of Direct Foreign
Investment with a Specific Role of
a Foreign Exchange Rate : An Application
to the Japanese Case in Thailand.
Supote Chunanuntatham
Sukrita Sachchamarga

40. บทบาทการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทางเกษตร
(The Role of Technological Change in Agriculture).

มาตี วิรากิจพาณิช

มกราคม ๒๕๗๖

41. Agricultural Supply Response of Some Major Crops in Thailand.

J. Malcolm Dowling

February 1983

Medhi Krongkaew

42. ทฤษฎีแหล่งที่ตั้งและการใช้ริเวอร์ไซด์
(Location Theories and its application).

กาญจน์ พลشنทร์

มิถุนายน ๒๕๗๖

43. The Impacts of Different Exchange Rate Regimes on Inflation and Trade of Some LDC's : A Study of South Korea, the Philippines, Malaysia, Indonesia, Singapore and Thailand.

Sawong Swetwatana

June 1983

Pornpimol Santimaneeratna

44. บทบาทผู้ประกอบการญี่ปุ่นก่อนสหภาพโลกครั้งที่ ๒
(The Role of Japanese Entrepreneur Before W.W. II.)

รศมีดา ขันติกุล

กรกฎาคม ๒๕๗๖

๔๕. ความต้องการเงิน

(Demand for Money)

อ. วสิ จ้อยเกียรติกุล

เมษายน ๒๕๗๖

๔๖. การศึกษาระบบธนาคารในประเทศไทยของกลุ่มอาเซียน

(A Study of Banking System in ASEAN Countries)

อ. วาร៉ะ อุปปารិก

ตุลาคม ๒๕๗๖

๔๗. ค่าเงินบาท

(Value of Baht)

อ. บุญชัย ศรีคำพร

พฤษภาคม ๒๕๗๖

๔๘. รูปแบบการพัฒนาชนบทของประเทศไทย

(Different Model of Rural Development in Thailand)

อ. สี โกศัยยานนท์

อ. วรารักษ์ ศุภจารย์

เมษายน ๒๕๗๖

๔๙. การประเมินนโยบายรักษาระดับราคาของรัฐบาล

ปีการเพาะปลูก ๒๕๗๐/๒๕๗๑

(An Evaluation of the Rice Price Policy for the Cropyear 1980/1981)

อ. ปราณี พินกร

พฤษภาคม ๒๕๗๖

๔๐. ปัญหาและลู่ทางขยายการค้าระหว่างประเทศไทย (ศึกษา
กรณีไทยกับโซเวียต) อ. กาญจน์ พลจันทร์
(Problems and Prospects of Expanding
Thai Trade with the Soviet Union) อ. ฤกษ์ดา สุจമารักษ์